

Riksdagens protokoll

2005/06:115

Onsdagen den 3 maj

Kl. 09.00 – 12.40

16.00 – 16.34



Protokoll
2005/06:115

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 27 april.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:364

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:364 av Birgitta Ohlsson (fp)

Jämställdheten i FN

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 5 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet inte befinner sig i Stockholm.

Stockholm den 2 maj 2006

Utrikesdepartementet

Jan Eliasson

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

Interpellation 2005/06:368

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:368 av Carl B Hamilton (fp)

El importerad från farliga ryska kärnreaktorer

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 5 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 27 april 2006

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM85 Rådsbeslut om EG-budgetens inkomster KOM(2006)99 till finansutskottet

2005/06:FPM86 Rådsbeslut om internationell registrering av mönster KOM(2005)687, KOM(2005)689 till lagutskottet

4 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2005/06:201 till konstitutionsutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Försvarsutskottets betänkande 2005/06:FöU12
Socialutskottets betänkande 2005/06:SoU23

*Stärkt revision och
ansvarsprövning
i kommuner
och landsting*

6 § Stärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU27
Stärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting (prop. 2005/06:55).

Anf. 1 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Jag hoppas att jag trots att det finns så mycket pollen i luften ska kunna genomföra mitt anförande. Våren är inte ljuvlig i alla avseenden.

Även om vi under senare tid genom medier som ständigt är lika hung- riga på dramatik konfronterats med kommunala skandaler som lett till rättegångar och stor uppståndelse, är de vanliga felen i respektive för- valtning mycket mindre dramatiska och ger oftast anledning till ändring- ar som leder till många fler förbättringar och effektiviseringar än vad någon rättegång kan leda till. Icke desto mindre är utvecklingen sådan att vi alla har anledning att med tillfredsställelse hälsa varje effektivisering av revisorsrollen välkommen. Ju större en förvaltning är, desto större möjligheter finns det att fel uppträder, och dessutom kan det bli fel som i absoluta tal blir enorma. Jag behöver inte påminna åhörarna om de mest kända affärerna inom det kommunala området och ska därför inte heller göra det. De är väl kända i alla fall.

Ett välmotiverat sätt att stärka den kommunala revisionen är naturligtvis att göra den så fristående som möjligt från den vardagliga kommunala verksamheten. Det är ju den som revisorerna ska kontrollera. I den aktuella propositionen, som vi nu har på bordet, föreslås därför att revisorerna inte ska kunna vara ledamöter av kommunalt verkställande organ som nämnder och kommunala bolagsstyrelser.

I små kommuner upplevs det som svårt att hitta personer som har det rätta intresset och kvalifikationerna för kommunal revision, och de som har meriterna är vanligen redan uppsugna i den kommunala verksamhetsapparaten. Kanske är det även så att i de minsta kommunerna känner alla varandra så väl att något riktigt oberoende aldrig kan skapas. Den som bör kritiseras är alltför ofta en kompis som man av mänskliga skäl kan tycka sig ha anledning att skydda.

Det är mot den bakgrunden som man får se de av utskottet stödda förslagen om en liten koncentration av antalet revisorer. I stället för tre revisorer och tre revisorsersättare föreslås nu att varje kommun ska ha fem ordinarie revisorer och inte ha några ersättare. Dessa fem får dessutom lagbunden rätt att anlita kvalificerad hjälp av fackmän för att kunna upprätthålla god revisionsledning. Frågan är emellertid om detta räcker för att kunna befästa revisorernas oberoende i deras verksamhet. Beroende på den brist på lämpliga personer för revisionen i mindre kommuner måste man kunna välja kommunfullmäktigeledamöter till revisionsuppdrag, vilket både propositionen och utskottet tillstyrker efter att ha tagit emot meningsyttranden från både små kommuners företrädare och företrädare för kvalificerade revisorer. De förra värnade om tillgången på lämpliga revisorer och de senare om revisorernas oberoende i verksamheten.

I utskottets utlåtande redovisas en reservation av företrädare för fem partier, i vilken hemställs om en utredning med vidare uppdrag för att stärka de kommunala revisorernas oberoende.

Fru talman! Jag yrkar bifall till den reservationen.

Anf. 2 LISELOTT HAGBERG (fp):

Fru talman! Vi behandlar nu, precis som Carl-Erik Skårman alldeles nyss sade, regeringens förslag om förstärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting. Förslaget är ett steg i rätt riktning men inte tillräckligt.

I betänkandet föreslås att ansvarsprövningen i fullmäktige ska stärkas på olika sätt, bland annat genom att fullmäktige åläggs att motivera sitt ställningstagande till revisorernas utlåtande i fråga om ansvarsfrihet, det vill säga om ansvarsfriheten ska beviljas eller vägras. Vidare föreslås att revisorernas rätt att yttra sig vid fullmäktiges behandling av revisionsberättelsen ska regleras i lag.

För att stärka revisorernas oberoende ställning föreslås att valbarheten ska avgränsas för de förtroendevalda revisorerna så att de här människorna inte ska kunna utses till andra kommunala förtroendeuppdrag. Uppdragen som avses är till exempel ordförande eller vice ordförande i fullmäktige, ledamot eller ersättare i nämnd, i fullmäktigeberedning eller i kommunalt företag. Regeringen menar i propositionen att kommuner och landsting så långt det är möjligt bör undvika att rekrytera revisorer bland fullmäktiges ledamöter. Skälet till detta är att just markera revisorernas oberoende och självständighet.

När det gäller den senare delen avstår regeringen däremot från att föreslå reglering, och detta med hänvisning till att det skulle kunna innebära problem i mindre kommuner när det gäller rekrytering av revisorer. Regeringen låter meddela att frågan ska utredas vidare och lovar återkomma med förslag om skärpning. Vi får väl se vilken regering det blir som kommer med nya förslag.

Vi menar att det behövs ytterligare åtgärder för att stärka oberoendet, och därför anser vi fem partier som har en reservation i det här betänkandet att en utredning bör tillsättas med mycket bredare uppdrag för att se över hur oberoendet ska kunna stärkas.

Kommunerna i vårt land står ju för en avgörande del av den offentliga välfärden när det gäller skola, vård och omsorg. Det är verksamheter som står den enskilda människan väldigt nära. Därför är det angeläget att det sker en noggrann granskning av hur de kommunala resurserna används.

Det är angeläget att medborgarna kan vara säkra på att de medel som hanteras i kommunerna används på absolut bästa sätt. Därför vill vi se en oberoende, professionell kommunal revision. Den oberoende kommunala revisionen skulle kunna byggas upp med den statliga Riksrevisionen som god förebild.

Det är bara att beklaga att den utredning som låg till grund för propositionen och som nyligen sett över frågan om kommunala revisorer och kommunal revision inte har övervägt det här alternativet. Vid en jämförelse mellan de nordiska länderna – jag pratar då om nordiska länder utom Island – har det visat sig att den svenska modellen är rätt unik. Visserligen har Finland och Norge förtroendemannainslag i sin revision, men det är inte så uttalat och starkt som i Sverige.

Den svenska kommunrevisionen är faktiskt den minst reglerade. I övriga nordiska länder har staten i olika grad tillskapat garantier för ett effektivt revisionsorgan i kommuner och landsting bland annat genom krav på certifiering av sakkunniga och särskilda rekommendationer eller instruktioner för revisionens arbete.

Fru talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att yrka bifall till den reservation som finns i betänkandet.

I detta anförande instämde Helena Bargholtz (fp).

Anf. 3 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! I en levande och fungerande demokrati är det nödvändigt att medborgarna kan ha förtroende för politiken och politikerna. Då krävs det självklart en genomskinlighet i det offentliga beslutsfattandet. Det krävs också kontrollsystem som säkerställer att brister hittas och åtgärdas. För det krävs i sin tur en fungerande och trovärdig effektiv revision. I dag debatterar vi revisionen på kommunal nivå.

Revisorerna är kommunfullmäktiges kontrollinstrument, och de har till uppgift att granska att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och utifrån ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. De ska granska att räkenskaperna är rättvisande och att befintlig kontroll inom nämnder och styrelser är tillräcklig. Till sin hjälp kan de förtroendevalda revisorerna anlita yrkesrevisorer.

Runtom i landet finns det många förtroendevalda revisorer som genom sitt arbete bidrar till en ökad effektivitet i den kommunala verksamheten så att vi som medborgare kan känna förtroende för det arbete som politikerna gör och för det arbete som utförs inom politiken, styrelser och nämnder.

Det finns många fullmäktigeförsamlingar som tar sitt ansvar och utifrån revisorernas rapporter kräver ansvar från styrelser och nämnder.

Men, fru talman, det finns tyvärr också alltför många exempel på att den nuvarande ordningen inte fungerar tillfredsställande. I de flesta av de uppmärksammade skandalerna under senare år kring representation och slarvigt hanterande av skattemedel har lokaltidningars undersökande journalistik varit en betydligt effektivare revision än den som kommun- och landstingsfullmäktige utsett.

Vi har också haft några uppmärksammade ansvarsprövningsprocesser där revisorernas allvarliga och vanligen eniga kritik av styrelser och nämnder inte har tagits emot på ett bra sätt av fullmäktige. I några fall har det till och med fått till följd att revisorer som med oberoende och hög integritet genomfört sitt uppdrag, vilket vi förväntar oss av dem, inte har blivit nominerade av sitt parti för en ny period. De har helt enkelt varit för obekväma.

Det finns alltså all anledning att ifrågasätta om vi har en ordning som garanterar en effektiv och oberoende revision och om vi ser till att revisorerna har de resurser och den ställning som behövs för att de ska kunna ge en riktig bild av verksamheten i kommunen. Vi kristdemokrater känner oss inte helt säkra på den saken. Vi tror inte att de förändringar som föreslås i det här betänkandet är tillräckliga.

Jag vill instämma i det som Liselott Hagberg sade att det är olyckligt att den utredning som har arbetat inte fick ett bredare mandat.

Vi motsätter oss inte de förändringar som föreslås, men när regeringen resonerar om oberoende fokuserar man alltför ensidigt på vem som ska vara valbar till revisor. Oberoende och integritet handlar ju också om organisation och resurser. Det handlar om mandatperioder och möjlighet att lägga fram förslag inför fullmäktige och så vidare.

Fru talman! Vi har därför föreslagit en ny utredning som skulle få ett brett uppdrag att se över hur man kan stärka och göra den kommunala revisionen mer oberoende. Ett sådant förslag finns i reservationen som jag vill avsluta med att yrka bifall till.

Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! I det här betänkandet finns det två ställningstaganden. Det ena redogörs det för i reservationen på s. 11; det andra är det som sägs från majoriteten i konstitutionsutskottet om kommunal revision och kommande utredningar.

Mina företrädare här i talarstolen har i många stycken berört vad reservationen, som också jag vill yrka bifall till, handlar om.

Jag vill beröra några perspektiv. Vi behöver naturligtvis ett effektivt kontrollsystem av den offentliga verksamheten och av de former som vi använder skattebetalarnas medel till.

Det har olika inslag. Öppenhet i den offentliga sektorn och meddelarfrihet när det gäller den offentliga verksamheten – transparensen – är en grundbult i detta. Möjligheten för medierna att granska är också oerhört

viktig. Mediernas inslag och möjligheter att upptäcka historier som vi har kunnat se både här och där under senare tid har naturligtvis ett värde i sig. Det visar att systemet fungerar också där.

Man kan konstatera att revisionen kan ha sett olika ut. Vi kan ha haft en förtroendemannarevision som har haft brister. Vi kan ha haft en professionell organisation av revisionen som också har haft brister därför att man inte har upptäckt vad som har förevarit eller inte har kommit till rätta med och för de förtroendevalda kunnat redogöra för brister i den ekonomiska användningen av skattemedel eller i själva beslutsfattande-strukturen.

Det är inte alltid så enkelt att klara detta. Det är viktigt att vi jobbar från olika perspektiv för att genomlysna och göra det möjligt för medborgarna att se hur vi använder skattemedel. Det är viktigt att göra det möjligt för förtroendevalda här i kammaren och i fullmäktigeförsamlingar i kommuner och landsting att fatta riktiga beslut när det gäller ansvarsfrihet.

Från vår horisont ser vi att det här betänkandet är ett steg i rätt riktning. Vi har inte sett en kommunrevision byggas upp med en oberoende kommunrevision som granskar. Det är inte den bild vi ser framför oss. Vi ser dock att det finns skäl att även i framtiden med förtroendemannarevision se över hur man kan bygga ett system som stärker revisionens oberoende jämfört med i dag.

Det har trots allt visat sig att ett antal revisionsresultat har kritiserats kraftfullt av de fullmäktigeförsamlingar som ska ta emot resultatet. Man har också på olika sätt försökt stävja revisionens kritiska synpunkter. Den risk som har uppdragats i det sammanhanget leder oss till slutsatsen att vi inte bara kan titta på revisorernas valbarhet. Vi måste också titta på hur vi riggar ett system för den kommunala revisionens fortsatta värv så att både fullmäktigeförsamlingar och medborgare oberoende av politisk majoritet kan känna sig säkrare på att man får ett bra underlag från revisionen.

Mot den bakgrunden har vi ställt oss bakom reservationen. Vi tycker att den aviserade utredningen borde vidgas och inte bara handla om valbarhet utan också se över hur man kan göra den kommunala revisionen ytterligare oberoende.

Anf. 5 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Det är häftigt att betala skatt! Så sade en ganska klok kvinna för ett tag sedan, och även om det kanske svider för en del svenskar i dag, så här dagen efter den sista dagen för att lämna in deklarationen, så tror jag och vet från undersökningar att de allra flesta svenskar gillar det välfärdssamhälle som har byggts upp, där man tar ut ganska höga skatter av medborgarna för att kunna ge en bra service i skola, vård och omsorg. Men för att det systemet ska bära sin legitimitet och för att systemet ska fortsätta åtnjuta medborgarnas förtroende krävs det att man hela tiden kan följa vart de skattepengar man betalar in går. Det krävs att man kan ha förtroende för att skattepengarna förvaltas på ett effektivt sätt och att de går till det som det har sagts att de ska gå till. Det krävs att det finns en revision som är oberoende och stark och som kan påtala brister när sådana finns.

Fru talman! Det är just om detta som det här betänkandet och den proposition som föranlett betänkandet handlar om. I regeringens proposition finns en rad förslag – bra förslag – som stärker revisionen och ansvarsprövningen i kommuner och landsting. Det tycker vi är bra.

Men det har också under behandlingen av den här propositionen väckts en del frågor om det inte finns möjlighet att gå längre, just mot bakgrund av de problem som tidigare talare i debatten har fört fram. Dels har diskuterats om valbarhetskriterierna borde vara sådana att en ledamot av kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige inte ska få sitta som förtroendevald revisor, dels har diskuterats om man kan bygga om organisationen i den kommunala revisionen på ett sådant sätt att den blir mer oberoende. Kanske skulle man kunna titta på det arbete som företrädarna i konstitutionsutskottet lagt ned där man har tagit fram Riksrevisionen som det nya statliga revisionsorganet.

Fru talman! När vi behandlade propositionen i utskottet trodde jag kanske inte att det skulle behövas någon reservation, detta mot bakgrund av att regeringen i propositionen faktiskt aviserar en kommande utredning där man tittar vidare på bland annat valbarheten för de förtroendevalda revisorerna. Men efter det att utskottsmajoriteten formulerat en text där man på något sätt ändå går in och tittar på vad den här utredningen ska komma fram till, genom att man pekar på att de skärpningar som kommer ska vara rimliga i förhållande till bland annat små kommuners rekryteringsförutsättningar och genom att man pekar på att det förslag som nu läggs fram är bra mot bakgrund av att revisorerna arbetar på uppdrag av fullmäktige och att deras granskning inte omfattar fullmäktiges verksamhet, kände jag att det trots allt var föranlett att göra ett tillkännagivande. Där borde man peka på att den kommande utredningen förutsättningslöst ska titta på om man kan skärpa kraven om valbarhet på det sätt som organisationen Starev har fått fram för utskottet och på det sätt som beskrivs i motionen K382 av Ulf Holm med flera, och att man också i den utredningen tittar på en framtida organisation för en oberoende revision.

Mot den bakgrunden vill jag meddela kammaren att jag är glad för de förslag vi i dag tillstyrker i regeringens proposition men att jag också vill att kammaren ska bifalla reservationen, som jag yrkar bifall till, för att den kommande utredningen ska arbeta förutsättningslöst och titta på hur revisionen ska kunna bli ytterligare oberoende.

Anf. 6 HELENE PETERSSON (s):

Fru talman! Vad är en kommunal revision? Det är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument, valt av fullmäktigeförsamlingen, för att på fullmäktiges och medborgarnas tydliga uppdrag utföra en oberoende, objektiv granskning av kommunens styrelser och nämnder – styrelser och nämnder som agerar på uppdrag av fullmäktige.

I dag behandlar vi regeringens proposition *Stärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting*, en proposition som grundar sig bland annat på utredningen *Att granska och pröva ansvar i kommuner och landsting*. Det är viktigt med öppenhet och insyn. Revisorn är en av fullmäktiges viktigaste kontrollinstrument. Det arbete som en revisor gör är grunden för om fullmäktige ska bevilja styrelsen eller nämnden ansvarsfrihet. Varje revisor fullgör sitt arbete självständigt. Är revisors-

*Stärkt revision och
ansvarsprövning
i kommuner
och landsting*

gruppen inte överens kan varje revisor skriva och överlämna sitt eget yttrande.

Vad händer sedan? Revisorerna överlämnar sin revisionsrapport till fullmäktige, och fullmäktige är suverän att besluta om ansvarsfrihet eller inte. Detta kan inte och ska vi heller inte ta ifrån fullmäktige, eftersom fullmäktige är det högsta beslutande organet, valt av kommuninvånarna och arbetande på deras mandat. Men det är också viktigt att fullmäktige tar revisorernas kritik och kommentarer på allvar, annars riskerar revisionen att förlora sin mening och udd som demokratiskt kontrollinstrument, och därmed sin legitimitet.

Revisionen i kommuner och landsting fungerar överlag bra – mycket bra. Men i dag är inte fullmäktige skyldiga att motivera varför fullmäktige ger ansvarsfrihet eller inte. Fullmäktige är inte heller skyldiga att ge revisorerna yttranderätt. Men beslutet utifrån den proposition och det betänkande som vi lägger fram här i dag kommer att ändra på det. Fullmäktige kommer att vara tvungna att kommentera de anmärkningar eller den kritik som riktas till en styrelse eller en nämnd och vara tvungna att motivera sina förslag om ansvarsfrihet eller ej. Det här är bra. Det stärker fullmäktiges roll, och det ökar insynen och öppenheten gentemot medborgarna.

Vem ska då få vara revisor? Vår utgångspunkt är att alla ska vara valbara till samtliga politiska uppdrag som finns när man nått 18 års ålder. Vid vissa tillfällen inträffar jäv, men då reglerar ju jävsregler situationen.

Ska då ett revisorsuppdrag vara ett politiskt uppdrag? Det kan man också fundera över. Den svenska modellen, som någon av talarna tidigare nämnde, där förtroendevalda granskar förtroendevalda är unik. Den har mycket lång tradition i Sverige. Förr var det bara siffergranskning, men nu är det minst lika mycket fråga om effektivitetsgranskning: Hur följer styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar men också enskilda förtroendevalda fullmäktiges mål, beslut och politiska intentioner?

Problemet har uppstått när andra förtroendevalda har upplevt det svårt att inte bevilja sina partikamrater ansvarsfrihet. Men här måste också partierna ta sitt ansvar när någon eller några inte beviljas ansvarsfrihet. Med kravet på en tydlig motivering från fullmäktige kommer revisorernas kritik på ett helt annat sätt i full dager.

De politiska partierna nominerar de förtroendevalda revisorerna, och fullmäktige väljer. Förslaget i dag innebär att vi också förstärker antalet till minst fem och tar bort ersättarna. Revisorerna ska också i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva anlitar och väljer i den omfattning som behövs.

Det är viktigt att de sakkunniga har insikt i och erfarenhet av kommunal verksamhet, men det är också minst lika viktigt att de förtroendevalda revisorerna har både politisk erfarenhet och god kännedom om kommunal verksamhet. Därför begränsas inte valbarheten för fullmäktigeledamöterna i dagens förslag mer än till ledamöter av fullmäktiges presidium. En revisor får heller inte vara ledamot av en styrelse eller nämnd. Kommunerna bör undvika att välja revisorer och fullmäktige med just syfte att markera revisionens oberoende och självständighet.

För små kommuner kan det vara ett problem. Partierna har färre och färre kandidater att tillgå. Men det är en situation som regeringen är medveten om, och man kommer att titta närmare på bland annat om det är motiverat att begränsa valbarheten ytterligare till hela fullmäktigeförsamlingen.

Reservanterna anser att en utredning ska tillsättas med ett brett uppdrag för att stärka oberoendet för revisorerna.

Två utredningar i rad, en parlamentarisk och en ensamutredare har haft i uppdrag att se över den kommunala revisionen. Den senaste utredningen överlämnade sitt betänkande 2004.

I dag föreslår vi ändringar för att stärka den kommunala revisionen, och regeringen avser att utreda frågan om rekrytering vidare och återkomma med de skärpningar som kan vara rimliga i förhållande till små kommuners möjligheter att rekrytera. Låt oss avvakta vad regeringen återkommer med och se vad dagens skärpningar medför innan vi tillsätter ytterligare en utredning.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet med det ändringsförslag som finns utdelat och avslag på reservationen.

Anf. 7 MATS EINARSSON (v):

Fru talman! Det begrepp som reservanterna har skrivit på sin fana är oberoende. Det är givet att revisionen ska vara saklig och opartisk. Likaså är det en grundläggande princip att ingen ska granska sig själv. Revisionen är inte och ska inte vara en partipolitiskt präglad verksamhet.

Men i den borgerliga retoriken framstår begreppet oberoende närmast som en fetisch, som en metafysisk entitet, vars realisering på ett närmast magiskt sätt skapar ordning och reda och oförvitlighet i den kommunala förvaltningen. Jag menar att detta oreflekterade oberoendesvärmeri som vi ser i många sammanhang, inte minst när det gäller vårt eget utskotts verksamhet, riskerar att leda den politiska handlingen fel.

Revisionen i de kommunala sammanhangen är inte, bör inte vara och kan inte vara oberoende från det politiska sammanhanget och från de förtroendevalda. Revisionen kan kort sagt inte vara oberoende från demokratin.

De folkvalda i fullmäktige har att granska sina nämnders och styrelser förvaltning inte bara strikt bokföringsmässigt utan också i relation till det politiska uppdrag som fullmäktige har gett. För att utföra den granskningen utser fullmäktige förtroendevalda revisorer. Revisorerna arbetar på fullmäktiges, de folkvaldas, uppdrag. Och i denna mening, men endast i denna mening, kan naturligtvis inte något oberoende föreligga.

Fullmäktigeledamöterna har sedan att i de allmänna valen stå till svars inför väljarna för vad de själva har gjort, inklusive hur man har klarat av att kontrollera sina nämnders och styrelser verksamhet under mandatperioden. Därför menar jag att vårt system med demokratiskt ansvar för revisionen är värdefullt och väl värt att försvara. Det står inte i motsättning till, utan förutsätter, saklighet, opartiskhet, integritet och professionalism i granskningsuppdraget.

I reservationen saknas klarhet i den här principfrågan. Vi har också hört här i debatten att det finns nyansskillnader – och det kan väl diskuteras om de är betydande eller inte – mellan reservanternas uppfattning om hur revisionen bör organiseras i framtiden. Redan på den grunden vore det olyckligt att bifalla reservationen därför att det inte ger någon tydlig anvisning om vad som är syftet med den fortsatta utredningen. På några punkter har, som sagts här i debatten, regeringen aviserat att man ska fortsätta att titta på de här frågorna, till exempel vad gäller valbarheten. Vi eller de som kommer efter oss ska naturligtvis granska de förslag som kan komma i den delen.

Men det som här nu sker är bra, väl motiverat och väl balanserat. Jag yrkar därför bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

7 § Löneskatter för enmansföretag

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU11
Löneskatter för enmansföretag (prop. 2005/06:164).

Anf. 8 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! I dag är det en och en halv miljon svenskar som inte går till något arbete. Och det är inte de som har semester eller är föräldraledda, utan de som faktiskt saknar ett arbete. Trots mycket goda konjunkturer är det orimligt många människor som ställs utanför arbetsmarknaden. Många av dem som står utan arbete skulle vilja arbeta om möjligheten bara gavs.

Särskilt oroväckande är den höga ungdomsarbetslösheten som uppskattas vara uppemot en tredjedel av alla ungdomar mellan 16 och 24 år. 20 % av de nyutexaminerade akademikerna är arbetslösa, visar en undersökning av Jusek. När skolavslutningar och examen nu närmar sig riskerar vi att det blir ännu många fler ungdomar som står utanför arbetsmarknaden.

En annan sida av detta är en svag företagsutveckling i Sverige. Det går bra för stora företag och företag i vissa branscher, men ser man till andelen som försörjer sig på företagande är den betydligt lägre i vårt land än i flertalet europeiska länder.

Det förslag vi nu ska debattera är regeringsmajoritetens förslag till hur företagarklimatet ska förbättras och hur det ska bli mer attraktivt att anställa. Förslaget innebär att soloföretag, det vill säga egenföretagare, ska kunna anställa en person utan arbetsgivaravgift under högst ett år eller till ett maximalt belopp av 51 600 kr. Lönen måste då också vara under 25 000 kr.

Fru talman! Förslaget är alltför blygsamt för att ge de önskade effekterna. Erfarenheten visar att åtgärder som ska ha effekt måste vara långsiktiga och inte omgärdade av finsnickrade begränsningsregler. Det är ett mycket försiktigt förslag, precis som majoriteten själv beskriver det i

betänkandet. Det mest positiva man kan säga är att förslaget möjligen antyder att regeringsmajoriteten faktiskt anar att bristen på arbete och företagande utgör ett oroväckande stort problem och att höga arbetsgivaravgifter är en del av problemet.

Allianspartierna har föreslagit avslag på regeringsförslaget då vi anser att det behövs helt andra åtgärder och en ny politik för att vända utvecklingen och svara upp mot de två problem som kanske är de största politiska utmaningarna i Sverige, att få fler i arbete och skapa ett bättre klimat för företagande.

Regeringsförslaget är ett förslag för att fullfölja det förslag som regeringen lade fram redan i budgeten i höstas. Inte förrän nu kommer det konkreta förslaget, och någon utveckling har inte skett sedan dess. Nej, regeringen tycks nöjd med situationen. Karakteristiskt är att vi i förra veckan kunde läsa intervjuer med statsministern där han förklarade att ungdomsarbetslösheten inte var något större problem och där han med tillförsikt förklarade att de arbetslösa ungdomarna hur som helst snart skulle bli färre. Ett liknande budskap refereras från förstamajtalen.

Fru talman! Vi i alliansen blir inte lugnade av statsministerns uttalanden, utan vi har oförtrutet arbetat vidare med att utarbeta olika möjliga lösningar för att vända utvecklingen. I går presenterade alliansen ett långtgående gemensamt förslag för sänkta arbetsgivaravgifter för tjänstenäringar för att få i gång tjänstesektorn som betyder många arbeten. Det innebär en mycket stor potential eftersom tjänstesektorn är betydligt mindre utvecklad i vårt land än i andra EU-länder. Det innebär att vi redan har ett utvidgat förslag jämfört med det som finns i vår första reservation i detta betänkande.

Arbetsgivaravgiften är en osynlig skatt på arbete som gör det dyrt att anställa och som gör att många företagare tvekar att anställa. I betänkandet behandlas ett antal motioner om sänkta arbetsgivaravgifter, där det i många fall pekas på snedvridande effekter eller verksamheter som särskilt hindras eller inte blir möjliga på grund av denna för många dolda löneskatt.

Vi moderater har i en reservation pekat på att småföretag betalar en för hög avgift för sjukförsäkringen om man ser till att dessa företag har en betydligt lägre sjukfrånvaro jämfört med större företag. Ett mer försäkringsmässigt synsätt borde utredas. Och minskade kostnader för sjukförsäkringen och färre sjukskrivna borde också medföra minskade avgifter för småföretagen.

Vi har också pekat på grundläggande principer om likabehandling för ideellt arbete. I dag är det bara visst ideellt arbete, nämligen i idrottsföreningar, som är befriat från arbetsgivaravgifter när det gäller mindre ersättningar. I en motion tas det upp att det i praxis görs skillnad på arbetsgivaravgift för svenskar och utlänningar som ägnar sig åt bärplockning. Utländska och svenska bärplockare ska givetvis behandlas lika, vilket också sägs i majoritetstexten.

Vi i alliansen vill sänka arbetsgivaravgifterna, men inte bara för en kort tid för enmansföretag. Vi vill satsa rejält med sänkta arbetsgivaravgifter för tjänstenäringar som betyder massor av nytta och möjligheter till mängder av nya arbeten. Alldeles för många står utanför arbetsmarknaden. Äldre har svårt att få arbete, och vi föreslår att arbetsgivaravgiften tas bort för dem som är över 65 år och vill fortsätta arbeta. Många sjuk-

skrivna, arbetslösa eller förtidspensionerade behöver en andra chans. Vi vill skapa nya möjligheter genom nystartsjobb där arbetsgivaravgifterna tas bort för dem som varit arbetslösa eller sjukskrivna under lång tid. Arbetsgivaravgifterna ska nedsättas under lika lång tid som man varit borta från arbete, men under högst fem år.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 i betänkandet, men jag står givetvis bakom alla andra moderata reservationer.

Anf. 9 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Arbete är grunden för välbefinnandet i varje samhälle. Ju mer arbete som utförs i Sverige och ju effektivare det arbetet kan utföras, desto mer resurser skapas för både privat konsumtion och för skattefinansierad välfärd. För att uppnå detta måste fler företag startas, och fler företag måste våga och vilja anställa medarbetare. Nutek beskriver att minst 10 000 fler företag om året måste startas för att man ska få en rimlig återväxt och för att man ska kompensera för de arbetstillfällena som försvinner från de större industriföretagen.

Under en konjunkturförbättring brukar människor som tidigare stått utanför arbetskraften komma tillbaka till arbetsmarknaden. Så har inte skett nu. I stället har alltför många lämnat arbetsmarknaden som traditionellt arbetslösa, som ofrivilligt förtidspensionerade, som studerande som egentligen hellre vill jobba och så vidare. Hela situationen är allvarlig, men mest allvarlig är ändå ungdomsarbetslösheten. Många bedömare delar den uppfattningen. Och förslag har kommit bland annat från regeringens egen utredare om att extraordinära insatser bör göras just för att ge ungdomar bättre möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av det totalt bekymmersamma läget med stora utanförskap visar ett flertal undersökningar att arbetslösheten blir en av de viktigaste valfrågorna för väljarna. Att statsministern inte ville tala om det på första maj kan jag möjligen förstå. Men att påstå att skälet till tystnaden är att arbetslösheten inte skulle vara aktuell att diskutera i valrörelsen tycker jag är magstarkt. Det visar ett visst förakt inför de människor som fortfarande väntar på att få ett riktigt jobb.

Fru talman! Det behövs sänkta arbetsgivaravgifter, det behövs nystartsjobb, och det behövs jobb- och utvecklingsgaranti. Det behövs också förändringar för att underlätta för arbetsgivare att behålla alternativt anställa äldre arbetskraft. Dels behövs den erfarenheten på arbetsmarknaden, dels måste den som vill fortsätta sitt yrkesliv efter att de fyllt 65 år få en chans att göra det. Det kan naturligtvis behövas en viss anpassning av arbetstider, arbetsmiljö och så vidare. Men i det sammanhang som vi diskuterar i dag handlar det om att slopa arbetsgivaravgiften med undantag av pensionsavgiften. Det är något som vi från allianspartier föreslår som ett exempel på vad man kan göra för att behålla och också anställa äldre arbetskraft.

Fru talman! Jag ska säga några ord om regeringens proposition och utskottsmajoritetens ställningstagande. Man förstår verkligen att det är under galgen som detta förslag har tagits fram. Det går att läsa tydligt mellan raderna. Utskottsmajoriteten betonar att nedsättningen av arbetsgivaravgiften ska vara temporär och avse en begränsad krets av avgiftsskyldiga. Det är med stor förvåning som utskottsmajoriteten konstaterar att Sverige har en förhållandevis liten andel företagare med erfarenhet av

att ha haft någon anställd. Vad kan det männe bero på? Kan det möjligen vara så att med alla regelverk och åtaganden avstår arbetsgivare från att ta den risk som det skulle kunna innebära att anställa? Man förstår att det kostar på för regeringen och utskottsmajoriteten att tvingas erkänna att sänkta arbetsgivaravgifter kan underlätta för nya jobb. Tyvärr är den förändring som man nu föreslår alltför begränsad för att anses tillräcklig. Det blir helt enkelt inte tillräcklig effekt för att få fram alla de nyanställningar som Sverige behöver.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 10 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Det är märkligt att vi än en gång konstaterar att regeringen inser värdet av en sänkt arbetsgivaravgift och att man kan skapa incitament för arbete genom att sänka arbetsgivaravgiften. Det framgår med all önskvärd tydlighet i föreliggande förslag.

Då förvånas jag över – och tillåter mig att uttrycka det – att man inte gör detta lite mer permanent och också lite generöst sträcker ut handen till lite fler grupper i vårt samhälle. Det borde vara en rimlig tanke bakom detta förslag att detta permanentas och att vi då också finge möjlighet för företag som redan i dag har anställt folk. Det är logiskt med en sänkning av arbetsgivaravgiften.

Därför är det så oroväckande att vi i dag har en och en halv miljon människor som de facto inte går till jobbet. Många av dessa människor skulle gärna se att det fanns en arbetsplats för dem. Tyvärr är det många som naturligtvis är sjukskrivna och arbetslösa av olika skäl, vilket vi måste respektera. Därför tycker jag att det vore rimligt att vi finge en permanentning av detta förslag som regeringen ändå lägger fram och som är lite tafatt eftersom det har så tydliga begränsningar.

Jag skulle vilja fråga Mariann Ytterberg hur hon ser på detta förslag som eventuellt ska avbrytas redan efter ett år.

Jag funderar också på om det är skillnad mellan företag som har noll anställda, alltså där det bara är företagaren själv som bedriver arbetet, och företag som har flera anställda. Skulle det inte vara tänkbart och rentav enklare för ett företag med en, två eller tre anställda att anställa ytterligare en person eftersom man redan har rutiner med arbetsgivaravgifter och system för att ta vara på personal? Jag tror att vi lurar oss själva och biter oss själva i svansen när vi går ut med sådana här förslag från riksdagen. Därför vädjar jag till regeringspartiet och stödpartierna att överväga att i stället stötta det förslag som finns inte minst i reservation 2 under punkt 2 och som jag yrkar bifall till. Jag yrkar även bifall till reservation 7.

Därmed skulle jag, fru talman, vilja gå över till reservation 2 där det talas om nystart inte minst för ungdomar. Man möter dagligen många människor under 30 års ålder som önskar att de hade möjlighet att komma till en arbetsplats. I går var ett antal av oss riksdagsledamöter i Malmö och debatterade. Där var naturligtvis frågan om jobben en av de viktigaste frågor som ställdes till oss. Svaret är att det i dag inte finns någon bra lösning för ungdomar som studerat, hur arbetsgivare ska bli stimulerade att anställa dem och därmed plocka ut dem från arbetslöshet.

Det ger en felaktig signal om en ung människa inte får den rätta inriktningen – att gå till arbetet, försörja sig själv och vara med och bygga den välfärdsordning som vi har i vårt land Sverige. Det är ganska logiskt att ju fler människor som är borta från arbetsmarknaden desto dyrare blir det att täcka upp välfärden. Det kunde därför vara intressant att höra om Mariann Ytterberg kan försvara det på något sätt och säga motsatsen, alltså att ju fler människor som är i bidrag desto bättre är det för Sverige. Det kan det väl ändå inte vara, och därför måste vi på något sätt stimulera till att ännu fler människor anställs i vårt land. Jag vill referera till det aktiva förslag som alliansen presenterade i går och som även tidigare talare refererat till.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag nämna något om det halva basbeloppsundantag som vi har inom idrottsvärlden. Allra helst skulle jag vilja att vi inte hade något sådant specialundantag eftersom det ger en lite felaktig signal då det inte är pensionsgrundande. Men nu har vi det halva basbeloppet för idrottsledare och därför vill jag fråga Mariann Ytterberg hur man från det socialdemokratiska partiet försvarar det faktum att man kan plocka ut en liten grupp, som gör ett stort och betydelsefullt arbete för barn och ungdomar i vårt land, samtidigt som man fullständigt nonchalerar de grupper som företräder kulturella organisationer, kyrkliga organisationer, scoutorganisationer – ja, listan kan göras lång.

Vad ska vi säga till dem när vi möter dem? Ska vi säga att nej, ni ska inte ha någon fördel från er arbetsgivare utan ni ska surt betala skatt även om ni kanske bara har ett halvt basbelopp i inkomst? Det skulle vara intressant att höra hur man ser på denna avgränsning. Om vi ska uppmuntra ungdomar att komma ut i arbetslivet borde vi i så fall också låta det halva basbeloppet komma ännu fler organisationer och grupperingar i vårt samhälle till del.

Kristdemokraterna har flera reservationer i betänkandet, och i framför allt reservation 7 har vi påtalat behovet av att se över dessa frågor och även kräva av regeringen att få ett bredare stöd så att det halva basbeloppet ska gälla. Låt oss få en öppen och ärlig debatt om de här frågorna när vi kommer till replikerna.

Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! Jag börjar mitt anförande med att yrka bifall till reservation nr 2. Jag står givetvis bakom alla reservationer där jag finns med, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till denna reservation.

I dag när vi debatterar en förändring vad gäller arbetsgivaravgifter för att stimulera enmansföretagare att vilja anställa en person i sitt företag pågår presskonferenser runtom i landet där företrädare för allianspartier presenterar våra egna budgetmotioner och också den gemensamma alliansmotionen som vi för första gången i svensk historia skrivit som svar på regeringens och dess samarbetspartiers vårbudget. De förslag som presenteras i dessa motioner kommer att debatteras senare i riksdagen. Jag kan dock inte låta bli att nämna några frågor som lyfts fram i dessa motioner, eftersom våra reservationer i SfU11 i stora drag stämmer med förslagen i motionerna.

Fru talman! Regeringens förslag om nedsättning av löneskatterna ska gälla under ett år för de enmansföretagare som anställer sin första anställda. Men det ska inte gälla alla enmansföretagare, och ett stort antal

företag kommer därför inte att ha nytta av denna nedsättning av löneskatterna bland annat inom sektorerna jordbruk, vattenbruk, fiske och transport. Dessutom ska denna sänkning gälla under, som vi ser det, alldeles för kort tid.

Anna Lilliehöök har redan presenterat våra förslag och jag ska därför inte upprepa det som finns i alliansmotionen.

Fru talman! När Sverige under en högkonjunktur fortfarande har en alldeles för hög arbetslöshet finns det anledning att verkligen sätta in alla tänkbara åtgärder för att öka arbetstillfällena i landet. Det allra mest oroande är att arbetslösheten är rekordhög bland våra ungdomar och bland våra nya svenskar.

Här har vi allianspartier ett förslag om så kallade nystartsjobb. Det råder ingen tvekan om att Sveriges höga arbetsgivaravgifter är ett problem både när det gäller möjligheter att skapa nya jobb och i den internationella konkurrensen. Det är kostnaderna för arbetskraften som gör att många företagare tvekar att anställa. Det är extra viktigt att stimulera företagen att anställa personer som har en svag anknytning till arbetsmarknaden. Många utvärderingar visar att sänkta arbetsgivaravgifter kan vara en väg in i reguljär sysselsättning för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden.

I många länder i Europa, bland annat Nederländerna, Belgien, Frankrike, Tyskland och Storbritannien, har riktade skattelättnader införts för att minska arbetslösheten, och med gott resultat. Därför föreslår allianspartierna att arbetsgivaravgifterna för privata arbetsgivare tas bort när personer som under mer än ett år erhållit arbetslöshetsersättning, sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning eller socialbidrag får ett arbete.

Nedsättningen av avgiften ska gälla under lika lång tid som personen varit frånvarande från arbetslivet, dock under högst fem år. Skatterabatten ska kunna förlängas i särskilda fall men först efter individuell prövning. Vårt nystartsförslag ska också gälla för ungdomar mellan 20 och 24 år som varit arbetslösa under minst sex månader. Det ska även gälla för nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare, då under högst ett år.

Fru talman! Den genomsnittliga pensionsåldern har under många år sakta men säkert sjunkit, och förvärvsfrekvensen för äldre som uppnår pensionsåldern är låg. Det finns olika skäl till detta, men vi vet att det finns många som med stor sorg lämnar sin arbetsplats när de fyller 65 år. Vi anser att det är viktigt att de som uppnår pensionsåldern, och som vill, får möjlighet att arbeta längre än i dag. De utgör ofta en betydande kunskaps- och arbetskraftsreserv som det är viktigt att vi tar till vara. För att stimulera företagen att anställa och behålla äldre arbetskraft anser vi att den särskilda löneskatten ska tas bort för arbetskraft som fyllt 65 år.

Slutligen, fru talman, behandlas i detta betänkande några motioner från den allmänna motionstiden. Det gäller avgiftsskyldighet för andra föreningar än idrottsföreningar. Vi i Centerpartiet tycker att det är viktigt att ledare som ställer upp och på sin fritid arbetar inom olika verksamheter som berikar fritiden särskilt för barn och ungdomar ska behandlas lika. Den som arbetar ideellt som ledare inom idrottsrörelsen kan under ett år erhålla en ersättning på ett halvt basbelopp som är befriad från arbetsgivaravgift.

Vi anser att alla ledare, oavsett inom vilken organisation de arbetar, ska kunna få del av denna förmån. Det är ett rimligt krav att samma regler ska gälla alla ideella verksamheter inom föreningslivet i Sverige. Därför hoppas vi att en borgerlig regering efter höstens val återkommer till riksdagen med förslag med den innebörden.

Anf. 12 MARIANN YTTERBERG (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Propositionen är ett samarbete mellan s, v, och mp. Som vi hört handlar den om att regeringen föreslår en ny lag om särskild beräkning av löneskatten för soloföretag som anställer en person.

Förslaget innebär att man endast ska betala ålderspensionsavgift på ersättning till den anställda. Och man gör detta för att det är en så hög tröskel för enmansföretagare när det gäller att anställa den första. Erfarenheterna visar att man, när den första väl är anställd, blir mer positiv till att anställa fler.

Samtidigt är det väldigt viktigt att behålla symmetrin mellan sociala avgifter och förmåner, det vill säga sambandet mellan arbetsgivarens skyldighet att betala avgifter på en ersättning och de förmåner som den anställda får rätt till på grund av ersättningen. Men regeringen uppfattar att behovet av stöd till småföretagandet och sysselsättningen är så angeläget att man i en begränsad omfattning kan göra avsteg från principen.

Vi hörde att det här börjar gälla den 1 juli. Det kommer att gälla under 2006 och 2007, under ett år för en anställd. Vi har här hört lite grann om de här reglerna. Att reglerna och den här begränsningen ser ut som de gör har alltså att göra med EG-rätten. Den här nedsättningen kommer att vara ett stöd av mindre betydelse, enligt EG-rätten. Och det är på grund av EG-rätten som inte fiskeri-, jordbruks- och transportverksamhet omfattas. Lagrådet och även andra remissinstanser påpekar vikten av att man följer det här väldigt noga, så att inte reglerna för stödet överträds. Det som är intressant är att hela utskottet ställer sig bakom förslaget.

Vi socialdemokrater instämmer i vikten av att symmetrin behålls i socialförsäkringssystemet. Indirekta bidrag till regioner, branscher och grupper bör inte ges genom olika undantag i lagstiftningen om socialavgifter, utan när det föreligger stödbehov får man lösa det på annat sätt. Vi håller med om hur viktigt det är för småföretagandet och sysselsättningen att ett avsteg från den principen kan göras i denna begränsade omfattning.

Den föreslagna nedsättningen ska vara temporär och avse en begränsad krets avgiftsskyldiga, och den avser inte ålderspensionsavgiften. Därför ställer vi oss bakom regeringens bedömning att fördelarna med att sänka socialavgifterna i detta fall kan motivera ett avsteg från de ovan angivna principiella tankarna bakom finansieringen av socialförsäkring. Vi kan däremot inte ställa oss bakom den utvidgning av regeringens beslut som föreslås i fyrtio motionen, bland annat av principiella skäl. Men framför allt handlar det om att EG-rätten troligtvis inte kommer att godta det.

Motionerna avstyrker vi av samma skäl. De bryter mot principen om balansen mellan avgifter och förmåner, och de står också i strid med EG-rätten.

Motionen om pensioner – jag tittar på Birgitta för att jag känner igen Centerns tankegångar – är intressant. Den som är pensionär och blir sjuk får då försörja sig på pensionen. Man ska inte heller omfattas av LAS och sådana saker. Det är lite intressant. Man har den här ungdomssatsningen. Det är vissa saker som de unga människorna inte ska omfattas av. Är det så också när det gäller äldre? Det här är förmodligen jättebra för arbetsgivaren, men är det bra för arbetstagaren?

Jag tror inte att sista ordet är sagt i den här frågan. Det här med äldre och arbete är en urviktig fråga. Den berör oss alla. Jag tror att den ligger väldigt nära och att vi måste komma fram till bra beslut. Men jag tycker att det skulle vara bra om man kunde hitta en vinna–vinna-lösning som är bra för båda parter. Jag är övertygad om att det här är en fråga som man kommer att jobba ganska intensivt med framöver, för det är nödvändigt.

När det gäller motionen om idrottsföreningar är det, precis som Kenneth Lantz sade, inte bra att det är ett halvt basbelopp som inte är pensionsgrundande. Då kan man ju fråga sig: Varför ska vi låta någonting som inte är bra också gälla andra föreningar? Idrottsskattekommittén har precis lagt fram ett betänkande som just nu är ute på remiss. Om jag förstår rekommendationerna i betänkandet finns det en öppning där. Just nu är det ute på remiss, till slutet av juni. Det ska bli mycket intressant att se det här. Jag anser nämligen också att det här är en fråga som behöver en bra lösning för alla ideella organisationer.

Anf. 13 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Mariann Ytterberg avslutade sitt inlägg med att säga: Det som är bra för arbetstagare ska också vara bra för arbetsgivarna. Man kan då fundera på det här förslaget om subventioneringen. Tänker regeringen utifrån arbetsgivarnas bästa eller utifrån arbetstagarnas bästa? Tänker man på arbetstagarnas bästa är jag väldigt nyfiken på att höra hur man efter ett år kan säga: Tack och adjö! Nu är den här insatsen slut, och nu är vi inte intresserade av några subventioneringar eller några stimulanser i den här inriktningen.

Eller tänker ni på arbetsgivarna? Det verkar nästan så. Tänker ni på arbetsgivarna kan jag förstå, utifrån ett socialdemokratiskt tänkande, att man begränsar det lite grann. Men om ni vill ha ut så många människor som möjligt i arbete undrar jag om det inte vore bättre att ta bort begränsningen på ett år och också utöka detta så att det inte bara gäller soloföretagare utan också min kollega som har ett företag inom trädgårdsnäringen. Det största steget som han tog privat tog han när han anställde den första personen. Sedan har det rullat på. Om man tänker på att få så många människor som möjligt i anställning ska man ju satsa på de andra småföretagarna, de med två, tre anställda. De har nämligen rutiner. De har en rutin för arbetsledning, och de har också rutiner inför skattemyndigheten. Där tror jag alltså att man lurar sig själv.

Sedan är jag inte alls nöjd med svaret från Mariann angående idrottsgrupperna. Är det bra att vi har den här modellen, eller är det inte bra? Om det är bra får vi se till att det också gynnar de övriga grupperna i samhället. Låt oss då gemensamt titta på vad Idrottsskattekommittén kommer fram till.

Anf. 14 MARIANN YTTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det är precis som Kenneth Lantz påpekar, att tröskeln finns när det gäller att anställa den första. Har man sedan anställt den första rullar det på. Det är precis den erfarenhet som den här utredningen från Nutek också har kommit fram till.

Att vi gör den här begränsningen har att göra med EG-direktivet. Som jag tidigare sade har man från flera håll påpekat att det är oerhört viktigt att vi håller den här begränsningen. Det handlar om en viss summa pengar som vi får använda till det här. Det handlar inte alls om grinighet eller om att vi tänker på arbetsgivare eller arbetstagare eller någonting sådant, utan det här är den möjlighet vi har. Och då blir jag lite nyfiken på hur Kenneth Lantz ser på det här fyrpartiförslaget och EG-direktivet.

Anf. 15 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Vi presenterade ju det här i går, och vi får referera till den gemensamma alliansmotion som är väckt. Den står vi bakom, och vi hoppas att den ska kunna vara ett bra underlag för en kommande borgerlig regering.

Jag vill dock komma tillbaka till det som Mariann erkänner, att det största steget är att anställa den första. Men om syftet är att vi ska få så många människor i anställning borde det väl vara en fortsättning efter det första året. Det borde också vara möjligt att utöka för dem som har två tre människor anställda. Vi begränsar oss, och vi lurar oss själva. Vi tror att vi ska göra något bra och sedan efter ett år är det bara: *À la bonne heure!* Nu är det slut på glädjekarusellen. Och sedan får man försöka leta efter andra bidragsmänniskor om man vill anställa någon.

Jag tror inte på det här systemet, utan jag tror på lägre arbetsgivaravgifter. Det är det som Kristdemokraterna driver tillsammans med övriga borgerliga partier, och det är det som vi vill lägga till grund för en borgerlig regering inför höstens arbete efter riksdagsvalet.

Vad är egentligen Mariann Ytterbergs svar på frågan om vad som komma ska efter det här gynnsamma året, det begränsade året där många småföretagare har blivit lite halvt lurade?

Anf. 16 MARIANN YTTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det är precis som Kenneth Lantz säger att det är den första som är tröskeln, och sedan rullar det på. Om vi har en väldigt liten subvention som vi enligt EG-rätten har möjlighet att göra väljer vi att för soloföretagare lägga den på det första året för att anställa den första, eftersom tvåan och trean förhoppningsvis rullar på.

Sverige är ett av Europas främsta länder när det gäller hur lätt det är att starta företag. Det är enligt en bedömning av OECD. Det är klart att man kan känna att man får anställa den första i tolv månader och sedan är det slut. Samtidigt gäller det under år 2006 och 2007.

Det kan bli intressant att se: Var det här haken satt? Är det vad det handlar om, att anställa den första? Det kanske inte har någon effekt, eller det har jättebra effekt. Det blir väldigt spännande att följa frågan under två år. Men det är som sagt EG-direktivet det handlar om och inte regeringens grinighet.

Anf. 17 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag håller med Mariann Ytterberg att det är viktigt att både den som arbetar och den som anställer blir vinnare när det gäller att ha kvar äldre arbetskraft på arbetsmarknaden. Jag är övertygad om att man kommer att hitta den modellen.

Jag begärde egentligen ordet för att tala om dem som arbetar som ledare i olika organisationer. Det utvecklades av Mariann Ytterberg och även i den fråga som Kenneth Lantz ställde sedan. Jag spinner därför inte vidare på det.

I stället vill jag passa på att tacka Mariann Ytterberg för de åtta åren i socialförsäkringsutskottet och också gratulera, eftersom det är din födelsedag i dag.

Anf. 18 MARIANN YTTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag får tacka så mycket. Det är ganska stort. De frågade hemma i länsstidningen hur jag tänkte fira min födelsedag. Jag sade: Jag ska ha min sista debatt i kammaren. Det känns lite stort att få fira en födelsedag på det viset. Tack, Birgitta! Jag mottager gärna folkets jubel utanför kammaren sedan.

Anf. 19 LINNÉA DARELL (fp) replik:

Fru talman! Jag visste inte att Mariann fyllde år i dag. När jag nu hör det vill jag naturligtvis också instämma i gratulationerna. Men jag tänker inte vara riktigt så snäll. Det är inte alltid man får som man vill på sin födelsedag, utan man får utsättas för lite provningar.

Du sade i ditt anförande att hela utskottet står bakom förslaget. Jag anade lite grann att det skulle vara något slags förklaring till att vi hade accepterat det och inte skulle vara så kritiska.

Skälet till att vi inte har kunnat yrka avslag vet du, Mariann. Det är att förslaget är budgetpåverkande. Vi hade en annan och bättre budget i höstas som ni röstade bort. Därför kan vi heller inte hantera det som vi annars skulle ha gjort. Det är också därför vi har andra motioner.

Jag hör här Marianns förklaringar lite fram och tillbaka. Det handlar om EG-rätten och att man vill göra lite. Tror Mariann och Socialdemokraterna på att det är genom sänkta kostnader för arbetsgivaren som vi får fler jobb i Sverige?

Anf. 20 MARIANN YTTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det var väldigt intressant att höra Linnéa Darell tala om hur det förhåller sig bakom motionen. Ni begär ju inte avslag på förslaget. Men om ni hade kunnat så hade ni begärt avslag på det.

Min fråga är då lite intressant. Förslaget ska börja gälla den 1 juli. Det omfattar människor som har anställt från den 1 januari. Men pengarna kommer inte att trilla ut förrän från den 1 juli, och det kommer sedan att gälla under två år. Eftersom ert förslag troligen inte hade godtagits av EG-rätten betyder det att det inte blir någonting för alla soloföretagare.

Hur tänker Linnéa Darell gå ut till alla soloföretagare och säga: Tyvärr, vi tyckte att ert förslag var så dåligt, så vi föreslår att inte göra någonting alls. Det blir inte ens nedsättning under ett år för den första personen.

Anf. 21 LINNÉA DARELL (fp) replik:

Fru talman! Det är inte en beskrivning av verkligheten och den hantering vi hade i utskottet. Vi har ett annat förslag som skulle ge betydligt bättre möjligheter att långsiktigt anställa.

När det gäller frågan om EG-rätten kollar våra kanslier av sådana saker innan man diskuterar och föreslår oss som ledamöter att lägga fram förslag. Den frågan är utklarad för vår del. Jag känner ingen oro för att våra förslag som nu läggs från alliansen inte skulle stämma med EG-rätten.

Jag konstaterar att Mariann inte svarar på min fråga. Jag upprepar den därför. Tror Socialdemokraterna på att sänkta kostnader för arbetsgivarna leder till fler jobb eller inte?

Anf. 22 MARIANN YTTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag ska försöka ha två frågor i minnet. Jag kan börja med den sista, eftersom Linnéa upprepar frågan. Ja, jag tror att det kan ha effekt. Men jag är inte lika övertygad när det gäller EG-rätten. När jag läser lagrådsremissen och alla resonemang runtomkring och sedan tittar på ert förslag blir jag tveksam. Det är väldigt bra om ni är trygga i den frågan, men jag är det inte.

Anf. 23 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att vi i Vänsterpartiet tycker att det är oerhört viktigt att bekämpa arbetslösheten. Vi tycker att arbetslösheten i dag är för hög. Det vi debatterar i dag i detta betänkande kan vara en av många åtgärder för att få fler människor i jobb. Det är viktigt att inleda mitt anförande på det sättet.

Mariann Ytterberg har gått igenom detaljerna i förslaget, så jag tänker inte göra det. Förslaget har sitt ursprung i en analys som Nutek gjorde för något år sedan. Man kom fram till att de som inte tidigare hade anställt någon inte var lika benägna att göra nyanställningar som företag som redan tidigare hade människor anställda.

Därför tycker vi att det är viktigt att göra detta försök. Det är ändå ett försök, och det ska utvärderas. Faller det väl ut får vi då ta ställning till hur vi kan tänka oss att gå vidare.

Det är också viktigt att ta fasta på att det är en av flera viktiga saker som vi måste göra för att få fler människor i arbete. Det handlar om att se det som ett komplement till andra åtgärder som vi har gjort för att få ett förbättrat företagande i landet och småföretag att vilja anställa fler.

Vi har tidigare till exempel reformerat 3:12-regler, och vi har tagit bort arvsskatten. Vi vill nu åtgärda delar av lex Uggla-problematiken, till exempel. Vi vill jobba vidare med förenklingsarbetet.

Vi har satsat en hel del på forskningsutveckling så att småföretag som vill kommersialisera forskningsprojekt också ska kunna få ett stöd till detta. Det vi hittills har gjort på det området har slagit väldigt väl ut. Vi har fått en väldigt stor efterfrågan just på den typen av åtgärder.

Vänsterpartiet har en reservation i detta betänkande som handlar om tidsbegränsade anställningar. Vi vill pröva om man kan använda arbetsgivaravgifterna som ett styrmedel för att stimulera tillsvidareanställningar. Vi har i dag så många visstidsanställningar. Vi bör försöka se över möjligheten att styra över till att få flera tillsvidareanställningar.

Fru talman! Jag har lyssnat på debatten från alliansens partier. Precis som man säger lade man i går fram en gemensam motion. Förslaget innebär delvis sänkta arbetsgivaravgifter i vissa tjänsteföretag. Men samtidigt säger alliansens partier här att man står bakom alla reservationer i betänkandet och då också reservation 1.

Där står faktiskt att man vill ha en nedsättning av arbetsgivaravgifter som ska gälla alla nyanställningar för all verksamhet inom näringslivet. Detta ska inte heller vara tidsbegränsat. Något sådant förslag lade alliansen inte fram i går i sin gemensamma motion. Man lade fram ett förslag som var begränsat till tjänsteföretag. Det var ingen av alliansens företrädare som i sina anföranden tog upp den frågan.

Jag tolkar det därför som att reservation 1 från alliansens partier egentligen inte gäller. Ingen har ju sagt någonting annat, och detta förslag finns inte med i alliansens gemensamma motion.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 24 ANNA LILLIEHÖÖK (m) replik:

Fru talman! Eftersom Marie Engström ställde en direkt fråga vill jag säga att åtminstone jag i mitt anförande mycket nogsamt betonade hur viktigt vi i alliansen har tyckt det vara med denna största utmaning i svensk politik just nu – att skapa fler jobb och få fler i arbete.

Vi har hela tiden vidareutvecklat och debatterat olika möjligheter för att få fler i arbete. Den kritik som jag ville framföra mot majoritetsförslaget var just att man efter ett års tid, eller i alla fall ända sedan i höstas, inte har lyckats utveckla förslaget på något sätt.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Marie Engström. Hon talar mycket om företagare, men det här är ju en viktig åtgärd för att få fler i arbete. Det gäller fler svenskar – fler människor som står utanför arbetsmarknaden. Jag vill fråga om Marie Engström anser att det förslag som majoritetspartierna gemensamt lägger fram är ett förslag som kommer att ge fler jobb. I så fall – om man nu tror att sänkt arbetsgivaravgift skulle ge fler jobb – varför är man inte beredd att gå vidare och stödja vårt förslag om en betydligt bredare sänkning av arbetsgivaravgiften? Det stöter dessutom inte på EU-problem därför att det är mycket mer generellt utformat.

Anf. 25 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det här blir lite komplicerat nu, Anna Lilliehöök, eftersom ni uppenbarligen inte står bakom den reservation som du hänvisar till, alltså reservation 1. Jag uppfattar det som att ni egentligen inte står bakom den, för i så fall skulle ni i går när ni väckte er gemensamma alliansmotion också ha tagit med det här förslaget. Men det gör ni inte, utan ni lägger fram andra förslag.

Det verkar som om Anna Lilliehöök själv inte står bakom reservation 1, och så ställer hon den frågan till mig! Nej, jag står inte bakom den reservationen. Jag står bakom majoritetstexten i betänkandet, och det är en avsevärd skillnad.

Vi menar att det hittills egentligen inte har funnits något belägg för att sänkta arbetsgivaravgifter omedelbart leder till nya jobb. Det är därför vi gör ett begränsat försök som vi sedan ska utvärdera och se om en stimulans av det här slaget kanske kan ge nya jobb i soloföretag. Det kan vi

inte svara på i dag, men det kan vi svara på efter 2007 när vi ska utvärdera förslaget.

Anf. 26 ANNA LILLIEHÖÖK (m) replik:

Fru talman! Om man nu lägger fram det här förslaget så måste man ju ha tilltro till att det ska leda till fler jobb. Det är väl inte till enbart för att stötta företagare?

Jag vill fråga Marie Engström hur man ser på att man från Vänsterns sida dessutom lägger fram förslag om att höja arbetsgivaravgiften. Tror Marie Engström att detta innebär att det blir fler jobb?

Min erfarenhet är att visstidsanställningar är ett viktigt smörjmedel på arbetsmarknaden. Det är så många kommer in på arbetsmarknaden och får ett arbete – kanske ett första, ett andra och ett tredje, som blir i en annan form.

Jag tror att förslaget är riskfyllt. Det vore intressant att höra om Marie Engström tror att det blir fler jobb med högre arbetsgivaravgifter.

Anf. 27 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! I Vänsterpartiet anser vi att trygga anställningar är en bra grund för att få fler människor i arbete. Det tycker vi är oerhört viktigt.

Men jag märker hela tiden hur alliansens företrädare galant försöker undvika att ta upp de frågeställningar som jag tar upp. Varför stämmer inte era förslag i dag överens med den motion som ni väckte i går?

Faktum är att om man ser till ett netto så vill ni höja arbetsgivaravgifterna för företagen. Ni tar ju bort den generella nedsättning som vi har i dag på 5 %, som gäller alla företag. Egentligen handlar alltså alliansens förslag om att totalt sett höja arbetsgivaravgifterna för företagen i det här landet.

Anf. 28 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Att sysselsättningen måste öka i Sverige är väl uppenbart efter den här debatten. Jag tror att det kommer att bli den absolut viktigaste frågan inför det kommande valet.

Det är alldeles för många människor som står utanför den svenska arbetsmarknaden. De sociala effekterna av den höga arbetslösheten är väl kända. Det är också dyrt för mindre företag att anställa, framför allt för ensamföretagare. Enligt Nutek är det få ensamföretag i Sverige som har erfarenhet av att ha haft någon anställd. Endast 3 % av företagen utan anställda i Sverige har tidigare haft anställd personal. De företag som har haft anställda tidigare är mer benägna att anställa ytterligare personer.

En nedsättning av löneskatten för ensamföretag när de anställer en person ökar alltså incitamenten hos dessa företag att anställa. Nya arbetstillfällen i dessa företag leder till minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning.

Jag kan förstå och även delvis hålla med dem som är kritiska till det här och menar att det inte har någon större effekt på lång sikt. Men samtidigt är det farligt att dra alla företag över en kam. Det här kan för vissa företag vara det som gör att man tar just det första steget och vågar anställa en person.

Jag tror att vi är ganska överens om detta; det hör jag när jag lyssnar på alliansen. Det är detta som är knäckfrågan – att våga anställa den första personen.

Jag förutsätter att vi kommer att utvärdera förslaget efter ett år och sedan gå vidare och se om det var bra eller dåligt och vad som kan förbättras.

Men det är klart – om vi i Miljöpartiet fick bestämma så skulle vi ge bättre villkor för småföretag genom att bland annat sänka arbetsgivaravgifterna för just småföretagen. Det är vår kärnfråga, som vi kommer att lyfta fram i valet.

Vi har också motionerat om en differentierad och lägre sjukförsäkringsavgift för småföretag. Småföretagarna har ofta ett färre antal sjukskrivna än vad storföretagen och arbetsgivare inom den offentliga sektorn har. Differentierade sjukförsäkringsavgifter skulle kunna utgöra ett slags bonus till småföretagen för deras låga antal sjukskrivna och en uppmuntran till att ytterligare minska ohälsan.

Vi ser det här förslaget som ett litet men ändå viktigt steg för bättre förutsättningar för ensamföretagen att börja anställa. Det handlar till syvende och sist om att komma över den tröskel som många av er har varit inne på. Hur ska man göra för att stimulera företagen till att anställa sin första person?

Med dessa ord, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

8 § Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU24
elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar (prop.
2005/06:96).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

9 § Revisorers oberoende och vissa redovisningstjänster, m.m.

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU25
Revisorers oberoende och vissa redovisningstjänster, m.m. (prop.
2005/06:97).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

Föredrogs utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU12 Strategisk exportkontroll 2005 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden m.m. (skr. 2005/06:114).

Anf. 29 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Fru talman! Denna debatt handlar om utrikesutskottets behandling av regeringens skrivelse *Strategisk exportkontroll 2005* och motioner som berör denna skrivelse, vilket innebär krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Regeringen lämnar i skrivelsen en redogörelse för den svenska exportkontrollpolitiken.

Vi i Folkpartiet har tre reservationer i detta betänkande – en om demokrati och mänskliga rättigheter, en om bedömning av vissa enskilda länder och en om Kina. Jag vill här, fru talman, för tids vinnande yrka bifall till endast reservation nr 4 under punkt 5, men vi står bakom alla Folkpartiets reservationer.

Sverige är hitintills ett land i viss mån förskonat från våld. Här begås dock dagligen våldsbrott i form av rån, hot och mord. Men vår befolkning är inte utsatt för inre väpnade konflikter, krig och terrorism – till skillnad från många andra länder. Kommer fler bomber att smälla, fler vapen att avfyras och vilka är måltavlor? Det går att identifiera sig med den rädsla som drabbar människor i våldsutsatta länder. Det är en ständig rädsla som de måste leva med.

För ett år sedan avtäcktes ett monument i Sverige – i Haparanda, fru talman. 2 000 människor slöt upp. Det var till minne av de krigsbarn som kom till Sverige under andra världskriget. Det var ett mycket känslofyllt minne för alla dem som deltog.

Bertrand Russell har uttryckt att vi inte kan lita på att vare sig en man, församling eller en nation agerar humanitärt eller tänker sunt under påverkan av en stor rädsla.

Franklin D. Roosevelt sade å andra sidan att ”the only thing we have to fear is fear itself”, det vill säga att det enda vi behöver vara rädda för är själva rädslan.

Fru talman! Vapen i fel händer sprider rädsla. Därför är det oerhört viktigt att regelverket för svensk krigsmaterielexport fungerar och är restriktivt. En av våra reservationer som avser demokrati och de mänskliga rättigheterna berör just vikten av att västländer lär av historien och inte samarbetar med diktaturer som bryter mot mänskliga rättigheter vad gäller exempelvis vapenexport. I stället behöver vi understödja de demokratiska krafter som verkar i odemokratiska länder. Vi menar att ett demokratikriterium i svensk vapenexport bör införas. Ett sådant kriterium skulle innebära att export vägs mot tydliga krav på demokratisk utveckling. Därmed förhindras vapenexport till diktaturer.

Jag noterar att utskottet konstaterar att regeringen ska ta ställning till Krigsmaterielutredningens förslag i vars direktiv det ingick att undersöka konsekvenser av införande av ytterligare kriterier, däribland demokratikriterier.

En annan av våra reservationer i Folkpartiet berör också bedömningen av enskilda länder. Sverige har under ett antal års tid importerat krigsmateriel från Vitryssland. Enligt SCB importerades krigsmateriel från Vitryssland för ca 300 000 kr så sent som i november 2005. Men beloppet är dock oväsentligt. Sverige skänker legitimitet åt den vitryska vapenhandeln. På listan över länder som på senare tid har köpt vitrysk krigsmateriel återfinns länder som Nordkorea, Iran, Irak, Sudan och Angola. Sveriges vapenimport från Vitryssland måste ifrågasättas utifrån vår utrikespolitiska målsättning att främja mänskliga rättigheter. Den vitryska demokrätirörelsen ser sin kamp motverkas av agerandet. Sverige har inhandlat vapen för ungefär 90 miljoner kronor under perioden 1996–2003, vilket torde ha bidragit till att stärka den vitryska diktaturen.

Utskottet anger i betänkandet att den senaste tidens utveckling i Vitryssland ger skäl till stor oro. Det gäller inte minst regimens hårdhänta linje gentemot den demokratiska oppositionen. Men i övrigt hänvisar utskottet till att översyn pågår i Regeringskansliet kring frågan om import av krigsmateriel från Vitryssland.

Fru talman! Den tredje reservationen som Folkpartiet har i betänkandet avser Kina. Vi anser att det är ett annat kännetecken på bristfälligt agerande och en tendens till undfallenhet gentemot Kina. Planerna på att häva EU:s vapenembargo mot Kina var något som vi motsatte oss länge, och vi gör det fortfarande så länge Kina inte bidrar till en stabil utveckling och en förtroendeskapande relation mellan Kina och dess grannar. Vapenembargot mot Kina bör utvärderas i perspektivet stabil utveckling för fred och förtroendeskapande relationer mellan Kina och dess grannar.

Fru talman! Utskottet noterar att diskussionerna inom EU avstannat vad gäller hävdandet av vapenembargot, med anledning av bland annat att Kina har antagit en ny lag riktad mot Taiwans självständighetssträvanden, den så kallade *anti-secession*-lagen. Jag var på resa i Asien när lagen antogs, och jag kunde konstatera vilka starka reaktioner det blev från de omgivande länderna, inte minst Taiwan. Men utskottet hyser en förhoppning om att den verktygslåda som syftar till åtgärder som ska träda i kraft när vapenembargon hävs gentemot ett land ska kunna antas inom en snar framtid. Jag vill här återigen upprepa Folkpartiets uppfattning om dessa frågor som berör Kina, nämligen att vi anser att det är oerhört viktigt att hävda vapenembargot så länge inte övriga villkor har uppfyllts.

Fru talman! Är det Russell som har rätt, det vill säga att stor rädsla påverkar agerandet och tänkandet? Eller har Franklin D. Roosevelt rätt som anser att det enda vi behöver vara rädda för är rädslan för själva rädslan? Vi kan ha många olika tolkningar om detta, men en sak vet vi: Vapen i fel händer sprider rädsla. Därför är det oerhört viktigt att regelverket för svensk krigsmaterielexport fungerar och är restriktivt. Demokratikriterier och kampen för mänskliga rättigheter måste lyftas fram som en viktig del i ett sådant regelverk.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén (fp).

Anf. 30 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har i betänkandet ett flertal reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 6 och reservation 7.

I dag debatterar vi en skrivelse från regeringen om svensk krigsmaterielexport och produkter med dubbla användningsområden – en skrivelse som behandlar den export som skedde under 2005. Det här är inte bara en skrivelse som talar om vad som har hänt, utan det är en skrivelse som tydligt beskriver den svenska politiken när det gäller vapenexport.

Under kalla kriget värnade Sverige om sin alliansfrihet och neutralitet. För att neutraliteten och alliansfriheten skulle bli trovärdig var Sverige tvunget att visa att man var oberoende när det gällde produktionen av krigsmateriel. Men att producera krigsmateriel i små serier anpassade för ett litet land som Sverige var dyrt. För att det inte skulle bli för dyrt fick man producera större serier och sälja överskottet på export.

Under många år höll sig den svenska krigsmaterielexporten på en ganska jämn nivå, i snitt ca 3 miljarder kronor om året. Men efter Sovjetunionens sammanbrott och kalla krigets slut förändrades den svenska säkerhetspolitiska situationen radikalt, och den blev förbättrad. Men vi såg ingen förändring när det gällde den svenska krigsmaterielexporten. Under hela 90-talet låg den på i genomsnitt 3 miljarder kronor per år. Egentligen borde den säkerhetspolitiska situationen rimligen ha påverkat behovet av krigsmateriel. Men något sådant såg vi inte. Snarare har vi sett att den svenska krigsmaterielexporten har ökat kraftigt. Under 2003 var det en markant ökning och krigsmaterielproduktionen fördubblades.

Den har fortsatt att öka kraftigt under de följande åren. År 2005, som skrivelsen handlar om, var krigsmaterielexporten tre gånger så stor som genomsnittet under 90-talet. Värdet av de faktiska exportleveranserna av krigsmateriel under 2005 var 8 628 miljoner kronor, och det var en ökning på 18 % om man jämför med föregående år i löpande priser. Man måste säga att det är en anmärkningsvärd ökning, liksom den stora ökningen året innan.

I skrivelsen säger regeringen att exporten svarade för ungefär 55 % av försvarsindustrins totala fakturerade försäljning av krigsmateriel under året. Det är första gången som exportandelen har nått över 50 %.

Detta sker samtidigt som Försvarsberedningen skriver i sin rapport *En strategi för Sveriges säkerhet*, som kom 2006, att ”ett enskilt militärt väpnat angrepp i alla dess former direkt riktat mot Sverige bedöms som osannolikt under överskådlig tid”. Att exporten nu utgör en större del än det motsvarande svenska försvarets behov, i kombination med det förändrade säkerhetsläget, visar att verksamheten med den svenska krigsmaterielexporten har blivit ett självändamål.

Fru talman! Den i särklass största krigsmaterielimportören av svensk krigsmateriel är Sydafrika. År 2005 importerade man krigsmateriel från Sverige till ett värde av 1,2 miljarder kronor. Att den är så stor beror på att det svenska stödet till apartheidregimen förvandlades efter apartheidpolitikens avskaffande till en omfattande försäljning av svenska JAS-plan.

Den politik som innebar att man från svensk sida drivit fram en så stor import av svenska JAS-plan till Sydafrika borde i dag stå i stark kontrast till vad som senare har lagts fram när det gäller den svenska

utvecklingspolitiken. Men i den svenska utvecklingspolitiken, såsom den proklameras i regeringens proposition *Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling*, slår man fast att det ska finnas en samstämmighet när det gäller målinriktningen på olika politikområden, att handelspolitiken inte ska strida mot den svenska biståndspolitik.

I Sydafrikas fall tycker vi i Vänsterpartiet att det är uppenbart att denna kraftiga export av krigsmateriel till Sydafrika strider mot den svenska utvecklingspolitiken. Vänsterpartiet anser att en svensk krigsmaterielexportpolitik ska överensstämma med den svenska utvecklingspolitiken.

Fru talman! När det gäller frågan om samstämmiga regler för import och export av krigsmateriel, som Nina från Folkpartiet tog upp här tidigare, omfattas inte importen av krigsmateriel av samma regelverk som exporten. Då har man inte ens de strikta kriterierna, som jag riktar kritik mot, i samma utsträckning.

Sverige har ett militärt samarbete med diktaturer som kränker de mänskliga rättigheterna, samtidigt som vi har ett förbud mot att exportera krigsmateriel till dessa länder.

Ett exempel är Vitryssland. Sverige köpte under 1996–2003 vapen från Vitryssland till ett värde av minst 90 miljoner kronor. Det stärker givetvis den vitryska diktaturen. Det går stick i stäv med den svenska utrikespolitiken, att sträva efter att främja mänskliga rättigheter i världen.

Majoriteten säger att frågan utreds och bereds. Men vi ser också att den här handeln fortsätter under tiden som det bereds, och det finns all anledning att vidta snabba åtgärder för att inte stärka diktaturer runtomkring i världen med ett militärt samarbete.

Fru talman! Ytterligare en punkt där man tydligt ser bristerna i den svenska krigsmaterielexportpolitiken är export till krigförande länder. För fyra år sedan intervenerade USA tillsammans med ett antal allierade länder i Afghanistan. För tre år sedan anföll en ny allians med USA i spetsen Irak. Båda dessa interventioner skedde utan mandat från FN:s säkerhetsråd. Båda dessa militära ingripanden var ett folkrättsbrott.

När det gäller alliansens ingripande i Afghanistan intog FN:s säkerhetsråd en ståndpunkt som alliansen sedan har tolkat som att ingripandet i Afghanistan kunde uppfattas som en akt av självförsvar. Men Sveriges dåvarande utrikesminister Anna Lindh ansåg dock att denna tolkning var felaktig. Nu har fyra år gått, och USA och dess allierade finns kvar i Afghanistan. Och kriget i Irak pågår ständigt varje dag.

Sverige exporterar krigsmateriel till 16 av de stater som deltar i Irak-kriget, trots att man kan läsa följande i de svenska riktlinjerna:

”Tillstånd till utförsel av krigsmateriel för strid, eller till annan utlandssamverkan som avser krigsmateriel för strid eller övrig krigsmateriel, bör inte beviljas om det avser stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat, oavsett om krigsförklaring har avgetts eller ej, stat som är invecklad i internationell konflikt som kan befaras leda till väpnad konflikt eller stat som har inre väpnade oroligheter.”

Det råder egentligen ingen tvekan om att USA och de 16 stater som deltar i Irakkriget befinner sig i en väpnad konflikt. Men Sverige exporterar vapen, och tillsammans uppgår värdet av den svenska krigsmaterielexporten till dessa länder år 2005 till 2 557,7 miljoner kronor. Det utgör 29,6 % av Sveriges totala krigsmaterielexport.

Det här visar att det svenska regelverket i dag kringgås. En av orsakerna till det är grunden för dessa två viktiga stadgar, att inte exportera krigsmateriel till krigförande länder, konflikthärdar och länder där det begås brott mot mänskliga rättigheter, att det i de svenska riktlinjerna ingår en inledande paragraf som uppenbarligen anses överordnad och gör alla andra stadganden betydelselösa. Det är att man kan medge sådan utförelse eller samverkan om den ”bedöms erforderlig för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller kunnande eller i övrigt är säkerhetspolitiskt önskvärd” och om den ”inte står i strid med principerna och målen för Sveriges utrikespolitik”.

Fru talman! Jag ska bara, när det gäller frågan om att stå i strid med svensk utrikespolitik, citera ur regeringens utrikespolitiska deklaration, som kom den 15 februari 2006. Där säger regeringen följande: ”Dagens globaliserade värld skapar nya hot – och möjligheter. Regeringens utrikespolitik tar sin utgångspunkt i insikten att säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter är varandras förutsättningar och ömsesidigt förstärkande.” Dessutom säger vår dåvarande utrikesminister: ”Vår politik för mänskliga rättigheter och folkrätt genomsyrar hela vår utrikespolitik.”

Min fråga till Socialdemokraterna är: Står inte denna krigsmateriel-export i strid med principerna och målen för svensk utrikespolitik? Då vet jag inte hur man ska kunna tolka detta.

Därför kräver Vänsterpartiet en ny utredning om svensk krigsmaterielexport, som i stället för att betona näringspolitiska aspekter betonar vikten av en restriktiv krigsmaterielexport, MR-perspektiv och internationella säkerhetspolitiska aspekter.

Fru talman! Jag ser att jag har dragit över min talartid, men jag vill ändå avslutningsvis beröra frågan om Israel, som vi också har en reservation om.

Det finns ett utvecklat vapensamarbete med Israel, som är en av de största vapenexportörerna i världen – den femte största vapenexportören. Sverige har ett aktivt samarbete med Israel. Vi anser att alla typer av militärt samarbete – import och export av krigsmateriel, utplacering av militärattachéer, forskningsmässigt eller kommersiellt militärutbyte – med Israel måste anses vara otillständigt och upphöra.

Israel följer inte FN-resolutionen. Israel har kärnvapen. Israel har inte skrivit på icke-spridningsavtalet. Snarare fängslade man den man som avslöjade Israels kärnvapen i 18 år, och han har fortfarande inte tillåtelse att lämna Israel som en fri man i dag. Därför bör Sverige inte ha något militärt samarbete med Israel.

Med det här, fru talman, yrkar jag återigen bifall till reservationerna 6 och 7.

Anf. 31 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Först ska jag berätta att jag dagen till ära har min jacka som jag köpte i ett afghanskt flyktingläger i Pakistan 2002. Både den och jag är nu inne på vår femte utrikesminister i Sverige som har samma budskap. Jag har dock ett annat budskap.

Jag ska börja med att läsa ur Kristna Fredsrörelsens nyhetsbrev från april i år. Där har de några rader av den persiske 1200-talspoeten Saadi: Mänskligheten är en enda varelse, skapad ur en juvel. Om en medlem

blir slagen måste alla känna det. Bara den som bryr sig om andras smärta kan i sanning kallas mänsklig.

Vänner och åhörare! Konungariket Sveriges förhållningssätt till vapen och det lidande som vapen skapar blir stadigt alltmer omänskligt. Vår svenska vapenexport ökar stadigt i vinst och i volym och som om det inte skulle vara nog är, trots koderna, köparländerna numera allt oftare krigförande, förtrycker sin egen befolkning eller så fattiga att det framstår som direkt stötande att deras regering rustar i stället för att föda. Hallå! Det var inte så här det var tänkt.

Den här mandatperiodens sista debatt om den stora mjölkkossa för statsinkomsterna som granatgeväret Carl Gustaf, pansarskottet AT 4 och alla så kallade följdleveranser av ammunition, kikarsikten, mörkerutrustning, radarpyrlar etcetera är viktig. För vem kan förklara och vem kan försvara omoralen? Vem kan med logik argumentera för att det ska fortsätta att vara så här? Inte Miljöpartiet i alla fall, fru talman.

Låt mig, innan jag går vidare på några viktiga särdrag i den nu rådande svenska officiella praxisen, fortsätta där jag började, i fredsopinionen. Alla som rör sig i det här huset kan hämta en mycket lättläst och mycket informativ broschyr som ligger gratis till utdelning i källaren. I den beskriver Kristna Fredsrörelsen, denna gång tillsammans med Svenska Freds, Diakonia och Amnesty, helt riktigt hur svensk restriktiv policy är allvarligt hotad, precis som Alice Åström nyss beskrev det. En exportorienterad praxis har fått fäste, säger de, och bättre kan det inte sammanfattas. De ser, de kollar upp, de reagerar.

Likadant gör Sveriges fredsråd, en annan organisation som i sig samlar många fredsorganisationer med olika profil. De vill också samla alla de vanliga människor och de föreningar som känner sig vilsna i en alltmer krigisk värld till utbildning för att bli trovärdiga fredsarbetare. De här människorna är många – jag försäkrar er – och de vill, precis som jag och Miljöpartiet, omvandla frustrationen över vilka krafter som tillåts styra i dag till en konstruktiv handling för en sann fredskultur, där att vara människa innebär att inte dominera, inte döda eller tjäna pengar på andra utan att hjälpas åt, att ta hand om varandra. Så enkelt är det i grund och botten.

I början av sommaren i år kommer det att samlas tusentals av de här fredsvännerna i Vancouver på det stora Peace Forum som hålls där, och i slutet av sommaren kommer säkert lika många att samlas i Hiroshima och Nagasaki – ni vet vad det är för orter. Min personliga förhoppning är att kunna komma dit och föra stafettpinnen vidare till alla de vanliga svenskar som insett och tröttnat på dubbelmoralen och falskheten i vårt förhållningssätt men också och inte minst till kommande riksdagsledamöter. Över tusen städer i världen och parlamentariker har undertecknat Mayors for Peace-uppropet, även vissa svenskar, nämligen de som inser att man visst som kommunalråd både kan och bör ta ställning för fred och inte feiga bakom att man ”inte får bedriva utrikespolitik på kommunal nivå”. Om vi inte bedriver fredsarbete på alla nivåer, mina vänner, har vi inga nivåer kvar.

Jag menar att den här opinionen inte bara är stor och frustrerad. Den kommer också inom en mycket snar framtid att bryta fram och bli mer synlig, troligen redan i valrörelsen. Då gäller det för Sverige att ha tvättat sin byk. För valet ligger ju formellt och faktiskt i den här kammaren,

Prot. 2005/06:115
3 maj

Strategisk exportkontroll 2005 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden m.m.

bland de här i rummet närvarande politikerna. Vi kan skriva på Mayors för Peace innan den 12 maj och visa att trycket underifrån på regeringar och på vapenindustrin ökar. Det här finns på din mejl, kära kollega. Vi allihopa kan också rösta rätt och trycka rätt i eftermiddag i voteringen. För en skrivelse per år räcker inte. En PGU, det vill säga en finfin politik för global utveckling på pappret men som motverkas av vapenmångleri, duger inte alls, inte i någons ögon. Åtminstone bör man korsvis redovisa i de här två skrivelserna, PGU-skrivelsen och krigsmaterielexportskrivelsen, varje år hur vapenexporten och global utveckling för hållbarhet i världen påverkar varandra.

Vi måste inte bara behålla, stärka och sprida de restriktiva principer som vi har haft utan även se till att minska totalvolymen av produktion och försäljning. Vi kan inte bara tala fred och utveckling. Vi måste också nu i handling avskaffa det som allra mest hotar all fred och utveckling, nämligen vapen.

Så, fru talman, jag yrkar bifall till reservation 1 och framtagande av en universell *arms trade treaty*.

I sommar och inför valet kommer säkerligen återigen kraven på en kärnvapenfri zon i Europa att resas. 480 amerikanska stridsspetsar, förutom de franska och engelska, finns i Europa. Vi bör följa den nya progressiva norska regeringens exempel och kräva att de dras tillbaka och att USA, som vill att Iran inte ska ta fram kärnvapen, åtminstone själva följer sina åligganden i NPT, alltså kärnvapenedrustningsavtalets artikel 6, och verkligen avrustar. Det landet, som för andra gången hotar ett annat land med att ta till kärnvapen för att förhindra dem att skaffa kärnvapen eller massförstörelsevapen, är helt enkelt inte trovärdigt.

Irak var det första, och där krigar USA och Storbritannien – jo, det gör de, för dem som inte tror det – och en handfull till. Till de länderna har det moraliska Sverige sänt vapen.

Därför, fru talman, yrkar jag också bifall till reservationerna 8, 9 och 10.

Det är extremt viktigt att åtminstone återgå till en ordning där vi noga mönstrar ut krigförande säljare och köpare som Israel och USA, odemokratiska säljare som Vitryssland liksom förföljare av sin egen befolkning som Kina från vår samarbetslista.

Vi ska inte heller införa något så kallat materialspecifikt förhållnings sätt. På politiska är det ett fikonspråksord för att dölja att pengar och vinst är viktigare än moral. Krututredningen, där detta förordades, ligger nu på Forsvarsdepartementets hylla, men den kommer att dammas av – var så säkra – så fort valet är över. Mina damer och herrar! Jag litat i det här fallet faktiskt lika lite på en fyrpartiregering av högern som jag gör på en socialdemokratiskt dominerad regering.

Det är vi här inne, i den här salen, som lägger fast politiken. Vi delegerar det här ansvaret till regeringen, och regeringen delegerar ganska fegt det mesta till ett anonymt organ som med löpandebandsprincip mer och mer beviljar export till alltmer tvivelaktiga mottagare.

Avslutningsvis, fru talman: Vi brukar alltför mycket krydda våra anföranden här i kammaren med siffror för att verka trovärdiga. En del av dem är dock värda att lägga på minnet. Sverige till exempel ned- och omrustar för blygsamma 3 miljarder i en militär budget på 43 miljarder, men vi tar hem förtjänst på vapenförsäljning på över 7 miljarder. Och det

rustas för 7 000 miljarder kronor per år i världen. Det ger 7 000 miljarder dollar på tio år. På samma tid, tio år, behövs det för att uppfylla millenienplanens mål för utveckling i världen 189 miljarder dollar enligt FN. Om vi avrundar det uppåt för säkerhets skull och låter proportionerna bli kvar i minnet blir siffrorna 200 för utveckling mot 7 000 för rustning, det vill säga 2 mot 70. Det här, fru talman, är det som är felet med världen.

Anf. 32 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Jag vill ge föregående talare rätt i att det verkligen finns en moralisk dimension i vapenexporten. Kristdemokraterna ställer sig bakom tanken på en restriktiv vapenexport, och därför har vi också i reservation 2 lyft upp den moraliska och etiska dimensionen. Vi anför att vi eftersträvar en ökad harmonisering av reglerna för krigsmaterielexport som ett led i att tillföra EU:s utrikespolitik en tydligare moralisk dimension. Vi måste sätta in vapenexporten i ett större sammanhang, och EU är det sammanhang som vi samarbetar inom och där vi också har ett delansvar att lyfta fram den etiska och moraliska dimensionen.

Sedan måste jag, herr talman, i det att jag yrkar bifall till reservation 10, lyfta fram frågan om Kina. Jag lyssnade noga, men jag hörde inte Vänsterpartiets Alice Åström fördöma en tänkt framtida vapenexport till Kina. Hon får gärna kommentera det igen, men hon är faktiskt inte med på reservation 10 som Folkpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet har ställt sig bakom.

Av alla exempel som vi har talat om när det gäller vapenexport till mer eller mindre lämpliga länder torde väl Kina vara det allra tydligaste exemplet. Kina hotar, avrättar och för delvis krig mot sin egen befolkning, såsom tidigare nämndes. Ett slående exempel är det ständiga hot som Taiwan lever under – minsta lilla darrning på manschetten från ledningen i Taiwan och det drar ut kryssare och bestyckade fartyg runtom Taiwans kust.

Det har funnits alltför många tillfällen när Sverige med undfallenhet och anpassningspolitik har sett på Kina och Kinas vapenbruk. Det gäller inte bara Sveriges regering utan också vissa av EU:s medlemsstater.

Ett sådant exempel är denna undfallenhet inför planerna på att häva EU:s vapenembargo mot Kina. Vi kristdemokrater menar att det är viktigt att detta vapenembargo finns kvar, men Socialdemokraterna och regeringen valde att gå på EU:s inslagna väg. Vi hade en annan uppfattning när frågan hamnade på riksdagens bord. Att häva EU:s vapenembargo mot Kina är otänkbart för oss så länge landet inte tydligt bidrar till en stabil utveckling för fred och förtroendeskapande relationer mellan Kina och dess grannar, inte minst exempelvis Indien och Taiwan eller över huvud taget runt dess kuster. Vi anser att vapenembargot mot Kina ska utvärderas i perspektivet ökad stabil utveckling för fred och förtroendeskapande relationer mellan Kina och dess grannar.

Anf. 33 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag begärde replik just på grund av frågan om Kina. Jag delar reservationens uppfattning när det gäller Kina. Vi var också aktiva i den debatt och diskussion som föregick det EU-beslut som sedan Socialdemokraterna och Moderaterna ställde upp bakom. Jag har inga problem med att stödja den reservationen.

Anledningen till att jag inte står med på reservationen – och där har jag egentligen en fråga till Kristdemokraterna – är att jag ansåg att reservation 4 också innefattar Kina. Den innefattar alla diktaturer.

Reservationen lyder: ”Det är betydelsefullt att västländer lär av historien och inte samarbetar med diktaturer som bryter mot mänskliga rättigheter vad gäller exempelvis vapenexport. I stället bör vi understödja de demokratiska krafter som verkar i odemokratiska länder.

Vi menar att ett demokratikriterium i svensk vapenexport bör införas. Ett sådant kriterium skulle innebära att export vägs mot tydliga krav på demokratisk utveckling. Därmed förhindras vapenexport till diktaturer.”

Jag anser att Kina är en diktatur. Det finns ett flertal andra sådana länder som Sverige också har vapenexport till, exempelvis Saudiarabien. Jag ansåg att denna reservation tog ett helhetsgrepp på frågan, inte bara såg till Kinafrågan utan tog helheten. Men det innebär att jag i grund och botten stöder reservationen om Kina.

Anf. 34 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Herr talman! Det ligger frestande nära att bli retorisk. Det ska jag inte bli, utan i stället välkomnar jag denna precisering. Varje partis företrädare har ju tolkningsföreträde när det gäller hur ens ställningstagande ska uppfattas, och det är verkligen klargörande när Alice Åström nu säger att hon – och därmed också hennes parti – uppfattar Kina som en diktatur som bryter mot mänskliga rättigheter. Det kunde ha sagts tydligare. Det kunde också ha gjorts genom att hon hade tillfogat Vänsterpartiets beteckning under reservation 10. I stället noterar jag med tillfredsställelse att hon nu klargör det som inte blev klart i texten och förväntar mig också att hon och hennes partikamrater kommer att stödja reservation 10, som jag har yrkat bifall till och kommer att föra till votering.

Anf. 35 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Och jag önskar då att också Kristdemokraterna skulle kunna stå med på den reservation som Vänsterpartiet, Folkpartiet och Miljöpartiet har om ett demokratikriterium, så att vi inte bara diskuterar enskilda länder utan har den grundläggande principen om demokrati och mänskliga rättigheter när det gäller vapenexport. Precis som jag sade tidigare finns det andra länder, till exempel Saudiarabien, som vi också har export till. Detta borde vara grundläggande. Vi skulle inte hamna i en sådan debatt och diskussion som Sverige hamnade i när det gällde hävandet av vapenembargot mot Kina om Sverige hade en grundläggande politik där detta gjordes omöjligt mot alla länder.

Men jag stöder definitivt också den ståndpunkt som finns i reservationen: Ett hävande av vapenembargot mot Kina är ingenting som Sverige ska agera för eller delta i.

Anf. 36 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Först vill jag å Kent Härstedts vägnar be om ursäkt för att han inte hade möjlighet att vara här i dag. Han är ju den som för Socialdemokraterna i utrikesutskottet företrädesvis arbetar med exportkontroll och de här frågorna. Jag ska dock göra mitt bästa för att vara en god socialdemokratisk företrädare här i kammaren i dag.

Jag vill börja med att säga, herr talman, att världen förändras. Världen har förändrats ganska snabbt de senaste tio åren, och för Sveriges del väldigt mycket. Jag återkommer till det senare.

En av de viktigaste delarna i svensk utrikespolitik är att arbeta för fred och säkerhet, eftersom fred och säkerhet är så starkt sammanlänkade med respekt för mänskliga rättigheter, demokratisk utveckling samt fattigdomsbekämpning och utveckling. Därför är nedrustning och icke-spridning viktiga frågor i svensk säkerhetspolitik, och därför finns de alltid med på agendan.

I det historiska perspektivet har man i svensk säkerhetspolitik gjort bedömningen att det behövs en vapenproduktion – Alice redogjorde tydligt för det tidigare – och att denna krävde en vapenexport för att kunna finansieras i ett litet och alliansfritt land som Sverige. I grunden är all vapenexport, eller all export av sådan materiel vi diskuterar i dag, förbjuden. Det görs dock undantag, och dessa regleras i lag och i praxis som är utvecklad utifrån lagen. Det görs av ISP och i förlängningen av Exportkontrollrådet. Och jag tycker att det är viktigt att det inte är i den här kammaren utifrån en dag-från-dag-känsla som vi kan förändra den svenska krigsmaterielpolitiken. Det ska finnas en bas i den som är lagreglerad. Dessutom är det ett myndighetsutövande.

För att komma till kontentan av att världen förändras vill jag peka på att Krututredningen kom för i dag ett par år sedan. Den har remissbehandlats. Den har legat och dammat ett tag, som Lotta Hedström uttryckte det. Det förbereds en lagrådsremiss på Regeringskansliet. Och jag ser verkligen fram emot det, för en av de viktigaste sakerna som har skett under den här tiden, när Krututredningen har valsat runt, är att vi har fattat beslut om en politik för global utveckling. Den ställer andra krav på hur svensk vapenexport ska fungera.

Jag ser verkligen fram emot att det kommer en lagrådsremiss så att vi får möjlighet att i kammaren diskutera hur vi vill att den framtida vapenexportlagstiftningen ska se ut. Det vi diskuterar i dag är ju en skrivelse från regeringen om hur exporten såg ut det gångna året.

Då vill jag bara erinra kammaren om att det i skrivelsen står väldigt tydligt att utskottet pekar på vikten av att koordineringen när det gäller PGU och vapenexporten bör tydliggöras liksom att vi i de framtida skrivelserna om exportkontroll också vill se hänvisningar till hur detta är koordinerat med en politik för global utveckling.

Avslutningsvis vill jag säga att det behövs en ny lagstiftning. Världen är förändrad. Det pågår ett arbete. Det är viktigt att det finns ett myndighetsutövande i den här politiken.

Med de orden, herr talman, vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 37 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Jag ska inte tacka Veronica, men det är i alla fall bra att ha någon att diskutera med, särskilt nu när det blir val. Jag har tre korta och tydliga frågor som jag skulle vilja veta hur just du, Veronica, som jag vet bryr dig om både fred och utveckling, tänker klara diskussionen om under valrörelsen.

Det första du var inne på var just hur man motiverar Sveriges vapenexport. Där tycker jag att du, regeringen och socialdemokratin har ett

Strategisk exportkontroll 2005 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden m.m.

väldigt dubbelt språk. Är det så att vår vapenexport ska finnas därför att vi är alliansfria och därför måste ha våra egna vapen, så som det alltid har låtit? Samtidigt värnar ni väldigt noga samarbetet med de Natoklubbar som vi är med i, där kompatibiliteten med Natos vapensystem är väldigt viktig och väldigt motiverad. Ni värnar de allianser vi har med det europeiska vapensamarbetet också, Försvarsbyrån och annat. Vad är det som motiverar att vi har de här två? De står emot varandra. Vilken är viktigast? Det är den första frågan.

Den andra frågan är något mindre men principiellt viktig. Ska det vara politisk styrning eller ska det vara, som du uttryckte det på slutet, en myndighetsorganisation, myndighetsutövning? Regeringen delegerar alltfler principiella, nya typer av beslut och fattar inte dem själv. Ska vi styra vapenexporten politiskt eller ska vi låta tjänstemän med kanske täta allianser till försvarsindustrin styra utvecklingen, så som har skett de senaste fyra åren?

Den sista korta frågan gäller Krututredningen, som du nämnde, och som, som sagt, ligger och dammar. Ska jag tolka dig så att du tycker att det behövs en ny utredning med nya direktiv – i en förändrad omvärld behövs nya riktlinjer, sade du – eller kommer socialdemokratin att anta de riktlinjer som Krut har skissat på?

Anf. 38 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! När det gäller motiven är det inte enkelt. Jag skulle ljuga om jag sade att det var enkelt. Världen var lättare att förstå när det var svart och vitt och man var snäll och liten i mitten. Så såg världen ut när jag växte upp. Men så är det inte i dag.

Vi är fortsatt alliansfria. Vi har fortsatt väpnade styrkor och ett militärt försvar. Vi har lagt om försvarspolitiken på så sätt att vi företrädesvis vill använda vårt krut och våra kulor, våra män och kvinnor till att ute i världen arbeta under ett FN-mandat i fredsskapande och fredsbevarande operationer. Då krävs det att vi också har vapen. Då krävs en vapenindustri. Men det krävs också att man kan synka de här vapnen med andra som deltar i dessa operationer under FN-mandat. Jag ser inte de motpolar som Lotta målar upp. Sverige är ett alliansfritt land. Vi bestämmer själva hur vi vill agera, när vi vill agera. Vi gör det aldrig utan ett FN-mandat. Men vi gör det gärna tillsammans med andra, därför att vi tror att världen blir bättre om fredligt inriktade demokratiska stater samarbetar för att skapa fred och säkerhet i världen. Det var den första frågan.

På frågan om politisk styrning kan jag svara: Ja, jag tycker att det är viktigt med politisk styrning, men inte en dag-från-dag-styrning där man i den här kammaren förändrar lagstiftningen dag från dag. Det måste finnas en långsiktighet och en tydlighet i politiken. Därför är det viktigt att Inspektionen för strategiska produkter fattar besluten, men också att de i särskilt problematiska ärenden kan fattas av Exportkontrollrådet där det sitter politiker från samtliga riksdagspartier.

När det gäller utredningen är svaret nej. Jag tycker inte att det behövs en ny utredning. Jag tycker gott att den utredning som finns och den remissrunda som har gjorts är en bra grund för utveckling, vilket inte betyder att jag eller det socialdemokratiska partiet tycker att vi kan klippa förslagen rakt av. Vi har många saker vi vill förändra i det betänkande som Krut har lagt fram.

Anf. 39 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! I samma ordning bemöter jag det du sade.

Jo, det är enkelt. Vapen är det mest kontraproduktiva vi kan syssla med. Det är jätteenkelt. Det är svart eller vitt.

Vad det handlar om är hur man får ihop logiken. Är det en svensk vapenproduktion som behövs för att vi ska kunna agera i de oroshärdar som finns ute i världen när vi gör det i samverkan med andra? Det behövs inte. Det går inte ihop, Veronica. Vi kan ha vår *battle group* tillsammans med Finland, Norge och Estland utan att vi har svenska vapen. Det är enkelt.

När det gäller den andra frågan är det ju ISP som har fattat beslut om en dag-för-dag-politik som gradvis hela tiden avviker från den politiskt fastslagna kursen. Den svenska restriktiva vapenpolitiken som finns på papperet finns inte med i praxis. Det är tjänstemän som har sett till det. Så ser det ut.

Slutligen var det bra att få besked om Krut, att det finns en viss möjlighet till påverkan. Vi återkommer på andra sidan valet och ser vad vi kan göra åt Krututredningen.

Anf. 40 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Det behövs de facto vapen. Jag ser inga problem med att de vapen som används i fredsskapande och fredsbevarande operationer också är svenska. Det är därför vi har ett långtgående samarbete med andra nationer.

När det gäller den politiska styrningen och ISP:s förändring är det just det som motiverar att vi skapar en ny lagstiftning.

Jag tycker att utredningen har varit bra. Eftersom Lotta frågade efter mina personliga ställningstaganden kan jag tala om att jag har fyra saker som jag skulle vilja ta upp med utgångspunkt i utredningen som utifrån mig och det socialdemokratiska partiet är diskussionsämnen. Det är näringspolitiska skäl. Det är ett demokratikriterium. Det är lagstiftning när det gäller import, och det är de icke materielspecifika hänsynen. Det är det som jag tror kommer att bli den stora diskussionen, och där är jag *inte* nöjd med de förslag som utredningen har lagt fram.

Anf. 41 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag får börja med att säga att jag blev glad för de sista orden som Veronica tog upp, de fyra sakerna som behöver förändras i utredningens förslag.

Det som vi i Vänsterpartiet ser som problem – det är därför vi lyfter fram frågan om en eventuell ny utredning – är att hela den utredning som gjordes fick ett annat perspektiv på vapenexportpolitiken. Näringspolitiken var det som präglade det hela, inte frågan om mänskliga rättigheter eller ökad restriktivitet. Vi hade en remissomgång där man har svarat på det som gäller själva utredningen.

Det här gör att det kanske kan vara bra att få ett underlag. Därför skulle vi gärna vilja se en utredning, samtidigt som vi är oroliga för att tiden bara går och vi ändå ser att det händer saker. Förhoppningen är att vi utifrån den utredningen kanske kan göra någonting bra.

Min fråga till Veronica Palm blir om icke krigförande länder. Hur kan man göra en sådan tolkning som man gjort då det står att tillstånd för

utförelse av krigsmateriel för strid eller annan utlandssamverkan som avser krigsmateriel inte bör beviljas om det avser stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat? Hur kan det då komma sig att vi ändå har vapenexport till de 16 länder som finns med i USA-alliansen i Irak? Det omfattar 30 % av den svenska vapenexporten, trots den starka riktlinje som finns att Sverige inte ska exportera vapen vid sådana tillfällen.

Anf. 42 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Det visar väl också vikten av att genomarbeta den svenska krigsmateriellagstiftningen. Det är inte helt enkelt. Världen är inte lika enkel som den var för 15–20 år sedan. Att det står att det icke bör beviljas till krigförande stat ger en öppning som jag tycker är viktig när världen är komplicerad. Man ska ge möjlighet att göra en samlad säkerhetspolitisk bedömning vid de tillfällen då det gäller stater som vi har ett djupt samarbete med på många olika plan, också vad gäller vapenindustrin. Det ger en öppning för att man ska kunna ha en något liberalare tolkning av lagstiftningen, för att uttrycka mig ganska tydligt.

Anf. 43 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är det som blir problemet – en något liberalare lagstiftning. Det innebär ju att vissa länder kan begå brott mot mänskliga rättigheter och begå folkrättsbrott, men ändå ha kvar sina fördelar i ett samarbete. Nu ska jag citera från den utrikespolitiska deklarationen. ”Vår politik för mänskliga rättigheter och folkrätt genomsyrar hela vår utrikespolitik.” Detta sägs samtidigt som vi har en vapenexport på 30 %, 3 miljarder till just länder som hade begått folkrättsbrott och där man begår brott mot mänskliga rättigheter. Det här blir ingen samstämmighet.

Jag har en förhoppning om att vi kan få en bra utredning.

Den sista fråga som jag vill ta upp gäller det Veronica Palm sade om att det här inte är svart och vitt och att det finns svårigheter om man ska ha ett eget försvar. Men hur ser Veronica Palm på just det läge som vi hamnade i förra året, att över 55 % av den krigsmaterielproduktion som vi hade gick på export? Det innebär att vi har gjort ett ganska starkt genombrott utifrån den riktlinje som vi hade när vi egentligen började skapa krigsmaterielproduktion för eget bruk men sade att en viss del skulle gå på export. Nu är exporten större än våra egna behov. Har inte krigsmaterielexporten då börjat få ett egenvärde, som inte är rimligt om man för en restriktiv vapenexportpolitik?

Anf. 44 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Jag kan verka tjugig, men jag tycker att även detta är ett exempel på hur viktigt det är att vi får en lagrådsremiss, att vi får möjlighet att arbeta med frågan hur vi vill utveckla en fortsatt restriktiv krigsmaterielexportpolitik i Sverige. Det är ännu ett tecken.

Jag vill inte ha en liberalare lagstiftning, däremot ett närmare samarbete. Ett närmare samarbete har vi ju. Vi ser behoven av att samarbeta med EU-länderna och med dem som vi har en industrisamverkan med för att kunna använda våra gemensamma resurser i fredsskapande och fredsfrämjande insatser med FN-mandat men också för att kunna motverka att vapen hamnar i fel händer. Där är uppförandekoderna och verktygslådan på EU-nivå viktiga instrument.

Avslutningsvis: Det är jätteviktigt med en samverkan, men det ska vara en lägsta nivå. EU-koderna och verktygslådan ska alltså vara på lägsta EU-nivå så att vi har möjlighet att ha en restriktivare hållning. I dag är det så att om vi nekar någon en export så meddelar vi de andra, och de är skyldiga att ta reda på information. Men om vi beviljar export är man inte skyldig att bevilja en export på samma sätt i andra medlemsstater. Det är en viktig restriktion. Det tydliggör att vapenexport och krigsmaterielexport är en nationell fråga, men samarbete på EU-nivå gör att vi kan minska exporten från vår del av världen till stater som vi inte tycker bör ha krigsmateriel.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

11 § Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2005

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU13
Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2005 (skr. 2005/06:82 och redog. 2005/06:OSSE1).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

12 § Europarådet

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU14
Europarådet (skr. 2005/06:81 och redog. 2005/06:ER1).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

13 § Fortsatt svenskt bidrag till den EU-ledda militära krishanteringsinsatsen Althea i Bosnien och Hercegovina

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU23
Fortsatt svenskt bidrag till den EU-ledda militära krishanteringsinsatsen Althea i Bosnien och Hercegovina (prop. 2005/06:146).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

14 § Teater, dans och musik

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU12
Teater, dans och musik.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

Naturresursfrågor och vattenrätt

15 § Naturresursfrågor och vattenrätt

Föredrogs
bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU11
Naturresursfrågor och vattenrätt.

Anf. 45 RAGNWI MARCELIND (kd):

Herr talman! Denna debatt handlar om naturresursfrågor, vattenrätt, vindkraft och vindkraftsutbyggnad. Vi kristdemokrater står bakom våra reservationer och särskilda yttranden, och jag yrkar bifall till reservation 11 punkt 6.

Vatten är vårt viktigaste livsmedel, och tillgången på vatten i Sverige är så riklig att det ibland kan bli så att vi tar vattentillgången för given. Vi har gott om råvatten, men vattentäkterna är fortfarande dåligt skyddade. Det finns många kommuner som inte har någon bra vattenförsörjningsplan.

Två tredjedelar av vårt grundvatten är beroende av grusåsar, och därför måste grushållningsplaner upprättas regionalt och nationellt. Vidare behövs en ändring av miljöbalken som innebär att områden som är viktiga för vattenförsörjningen, såsom grundvattenbildning, ska kunna anges som riksintresse.

Det är synd att Miljöbalkskommitténs direktiv endast omfattade utredning av möjligheterna att ompröva äldre vattendomar med hänsyn till översvämningsrisken men inte inbegrep omprövning av äldre vattendomar utifrån naturvårdshänsyn och fiskvandring.

Därför anser vi att regeringen bör tillsätta en utredning som belyser denna frågeställning.

Släpp fiskarna fria – det är vår! Vår vision är fritt simmande laxar, ålar och laxöringar i strömmande vatten, som inte hindras av kraftverksdammar och flottningsdammar. Många hotade arter är helt beroende av strömmande vatten. Sådana är det brist på, så nu är det dags att göra något åt detta.

Gamla dammar och rester från flottningsperioden utgör dessutom stora miljöhinder som måste undanröjas. Här finns även en konflikt mellan hur kulturvärden och naturvärden ska värderas.

Naturlaxen är hotad, och bland annat den stora Siljansöringen är snart utrotad. Omfattande åtgärder för att undanröja olika typer av vandringshinder krävs för att dessa arter ska kunna återkomma. Kostnaderna för en miljöanpassning av vattenkraften är avsevärda och sannolikt underskattade. Det är angeläget att alla parter som på något sätt nyttjar resursen

strömmande vatten mer aktivt tar sitt ansvar och blir delaktiga i en sådan process.

Vattenkraftsregleringen har medfört att det på vissa ställen inte finns någon fiskväg förbi vattenkraftverken. Även om det finns förbiflöden är det inte ovanligt att fisk skadas vid passagen. Kraftverksinnehavarna är därför i många fall skyldiga att kompensationsodla fisk, som märks och sätts ut nedströms kraftverket.

Enligt Kristdemokraternas mening bör det finnas förbiflöden vid alla kraftverk. Det innebär att de utbyggda älvarna, i de fall det inte redan finns, bör förses med erforderliga laxtrappor och vandringsvägar för ål. För att få fram laxtrappor och liknande anordningar behövs normalt nya vattendomar.

I Testeboån utanför Gävle har kommunen genom Gävle Energi tagit sitt ansvar för att riva ett mindre kraftverk för att underlätta fiskvandringen. Sådana åtgärder är givetvis mycket välkomna. I de fall anordningar för fiskens vandringar inte finns anlagda förutsätter tillkomsten av sådana att den vattendom som reglerar den aktuella vattenkraftsanläggningen kan omprövas.

Bostadsutskottet har för många år sedan uttalat att det finns anledning att se över frågan om hur behovet av förbiflöden i befintliga vattenkraftverk kan tillgodoses och, som en del i detta, se hur ändamålsenliga reglerna för omprövning av vattendomar är i sammanhanget. Regeringen uttryckte till och med ambitionen att ge tilläggsdirektiv till Miljöbalkskommittén, vilket inte gjordes. Därför är beslutet om att utreda förutsättningarna för att ändra regelverket, så att regleringsföretagen kan åläggas att anlägga fiskvandringar i alla reglerade vattendrag, ett bifall till kristdemokratisk politik men också en seger för all vandringsfisk.

Det är också en seger för alla sportfiskare. För mer än en miljon svenskar är sportfiske ett av de viktigaste fritidsintressena och för en halv miljon svenskar det ojämförligt viktigaste fritidsintresset. Vidare kan noteras att sportfisket med kringaktiviteter omsätter 4 miljarder kronor årligen.

Sportfisket skapar härigenom en stor och växande mängd arbetstillfällen i anslutning till turismnäringen, tillverkning och försäljning av sportfiskerelaterade produkter, ofta i regioner med traditionellt svag arbetsmarknad.

Min kristdemokratiska riksdagskollega Gunilla Tjernberg, som i och med detta betänkande får gehör för sitt krav på att förbättra fiskpassagen i Stornorrfors kraftverk, skrev i sitt pressmeddelande häromdagen: ”Detta är en seger för laxarna i Vindelälven.”

Ja, Kristdemokraterna är nöjda med att regeringen nu får i uppdrag att så snart som möjligt utreda ett lagförslag som kan tvinga kraftbolagen att ta ansvar för att laxarna kan vandra vandringsvägar i utbyggda vattendrag. Det är dock anmärkningsvärt att Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet. Vi får förhoppningsvis i dag höra varför.

Anf. 46 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Herr talman! Vattenkraften är det viktigaste energislaget vi har i Sverige. Den är, när den är etablerad, ren, förnybar, inhemsk och kostnadseffektiv. Vattenkraften utgör nära hälften av all svensk elproduktion. Det är bland annat just för att vi har vattenkraften som vi har en energiprodukt-

ion med lite miljöpåverkan, och den är grunden för att vi klarar oss bra i jämförelse med andra länder.

Som jag sagt är vattenkraften när den är utbyggd oftast bra, men det finns vissa bitar som vi behöver värna. Samtidigt är det väsentligt att det sker en avvägning mellan vårt behov av energi och miljön.

Från Moderaterna tycker vi att det är bra att utskottet har tagit ställning för att regeringen snarast ska se över om det finns behov av regeländringar till förmån för i detta fall laxens vandringar i reglerade vattendrag. Skälet är ju, som så tydligt framförts av föregående talare, att förbättra fiskens möjlighet att reproducera sig.

Regeringen har haft många år på sig att utreda frågan, men ingenting har hänt. Förra året var vi moderater tydliga med att regeringen fick ytterligare ett år på sig att visa resultat, men vi ser ingen skillnad. Därför känner en majoritet i utskottet behov av att riksdagen understryker för regeringen att frågan måste bli färdigutredd.

Dock vill jag understryka att det är viktigt att se till, som jag sade tidigare, att vattenkraftens framtid som energikälla inte kraftigt försämras. Ska Sverige fortsätta att ligga väl till när det gäller miljövänlig energiproduktion får inte vattenkraftens möjlighet att producera energi försämrars. Det krävs att avvägningar sker med varsamhet. Vi är övertygade om att det går att förena skyddet för fisken med kraftproduktionen.

I detta betänkande finns det ett ytterligare energislag som vi behandlar, och det är vindkraften och dess lokalisering. Det finns förutsättningar för vindkraftsutbyggnad i Sverige, och ska acceptansen för lokalisering öka anser vi moderater att det måste till regelförbättringar.

Det finns problem runt lokaliseringen. Många närboende upplever problem med skuggbildning och buller. Dessutom är fortfarande kunskapen om vindkraftens påverkan på djur- och fågelliv i viss mån begränsad.

Jag måste utgå ifrån att vi kan vara överens om att det vid lokalisering av vindkraftverk finns målkonflikter, målkonflikter som ibland skapar problem. Vindkraften har fördelar som energikälla. Samtidigt finns nackdelar som behöver tas på allvar, till exempel buller och ljusproblem, som bland annat påverkar kulturmiljön, boendekvaliteten, natur- och djurliv. Regelverket är för otydligt, och vi moderater anser inte att det är tillräckligt att de frågor vi lyfter fram behandlas i Boverkets handbok. Jag kan som exempel inte hjälpa att jag tycker att det är förvånande att man kan komma fram till att det går bra att placera en vindkraftspark om 48 vindkraftverk på Lillgrund i Öresund.

Vår ståndpunkt är att större vindkraftsanläggningar på land eller till havs måste betraktas som industrianläggningar. Det är viktigt att det sker en fullvärdig miljöprövning vid etablering och att kommunen upprättar detaljplan. Stor hänsyn måste tas till närboende, omgivande miljö och grannkommuner. Vi anser att det måste tas fram nationella minimiregler för avstånd mellan bebyggelse och vindkraftverk. Vidare anser vi att en översyn av gränsvärdesnormerna för buller behöver göras. Kravet behöver också tydliggöras avseende uttjänta vindkraftverk.

Det finns de som anser att vi överdriver när vi lyfter fram vår kritik. De säger att det redan i dag görs miljöprövningar, görs detaljplaner, ges bygglov, att riktlinjer finns och att miljödomstolarna ställer krav på att uttjänta vindkraftverk nedmonteras. Och, ja, i många fall sker så. Det

finns också de som anser att våra påpekanden om buller är överdrivna. Men det framkommer, när man lyssnar på många närboende, kritik mot miljökonsekvensbeskrivningarna, att det enbart i vissa fall finns krav på garantier för nedmontering, att folk faktiskt upplever att de blir störda både av skuggbilder och av buller, att grannkommuner inte anser att de har fått vara med och påverka och att liten hänsyn tas till kulturmiljöerna.

Utifrån detta anser vi att det är en fråga som behöver en bättre genomlysning. Dock vill jag tillägga att vi välkomnar den utredning som ska göras för att titta på möjligheterna att placera vindkraftsanläggningar till havs i den ekonomiska zonen.

Vindkraft kan ha en potential i Sverige, men det är viktigt att ta frågan om lokalisering på allvar. Vår principiella ståndpunkt är den att all energiförsörjning ska konkurrera på lika villkor och att det ska ställas stora krav på miljön och säkerheten. Dock är vår ståndpunkt den att från politisk nivå ska vi inte framhålla ett energislag framför ett annat.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1. Vi står självklart bakom våra övriga reservationer.

Anf. 47 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Man kan konstatera att i år, liksom tidigare år när vi har debatterat naturresurser och vattenrätt, handlar det mycket om vindkraft, laxtrappor och en del nationalstadsparker.

När det gäller vindkraft vill jag starta med att höja blicken lite grann för att se på Folkpartiets generella utgångspunkt vad gäller energiproduktion.

Det är viktigt att ha det med sig när man ser på vår syn på vindkraft. Folkpartiet har utvecklat en rad motioner som även har behandlats i andra utskott, bland annat i näringsutskottet.

Folkpartiet anser att en ny inhemsk energiproduktion ska utgå från tydliga miljö- och säkerhetskrav och att produktionen ska klaras utan subventioner. Staten ska alltså ställa upp likvärdiga krav som ska uppfyllas när en energiproduktionsanläggning planeras och byggs.

Ett exempel på miljökrav som vi har haft från Folkpartiet under många år är att vi inte ska utnyttja de fyra återstående outbyggda älvarna. Det har ju en bra koppling till diskussionen om laxens vandring som föregående talare har tagit upp.

Även om vindkraft är en förnybar energikälla, som vi och många andra hoppas kan bidra till den framtida energiförsörjningen, är det viktigt att man även för den ställer upp tydliga krav när det gäller lokalisering och att det, som föregående talare sade, jämföras med en motsvarande industrietablering. Frågor om buller och andra störningar kommer naturligtvis in i bilden.

Det ska inte vara fråga om någon gräddfil när det gäller verksamheten med vindkraft.

För något år sedan hade vi två interpellationsdebatter här i riksdagen med samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin. Hon uttryckte då väldigt tydligt att man inte alls hade för avsikt att på något sätt särbehandla vindkraft. Det är ett uttalande som tydligen inte gäller längre.

I utskottsmajoritetens motiv till avslag på motioner använder man regeringens proposition som kom för ett tag sedan *Miljövänlig el med vind-*

kraft – åtgärder för ett livskraftigt vindbruk. Där kan man inte säga annat än att vindkraftsutbyggnaden särbehandlas.

Från Folkpartiets sida vill vi naturligtvis också utveckla vindkraften men det ska ske med likabehandling, inte särbehandling. Vi har därför fått utveckla detta i en rad motivreservationer i betänkandet. Vi avstyrker också motionen, men med helt andra motiv än utskottsmajoriteten.

Förenklade prövningsprocesser är naturligtvis också bra, men det ska då vara generella regler som även gäller andra verksamheter.

Vi hoppas naturligtvis att de översyner som har skett i plan- och bygglagen och miljöbalken ska leda till förslag som ger dessa förenklingar. De förslagen har tyvärr dröjt, något som vi har diskuterat här tidigare under våren.

Något som vi kanske också kan inlemma i krav på anläggningar är det som Folkpartiet tar upp, nämligen att man ska tydliggöra producentansvaret när det gäller tekniska anläggningar. Det kan till exempel gälla vindkraft. Inte heller här handlar det om särbehandling av vindkraft på något negativt sätt. Det skulle även gälla telekommunikationsmaster och liknande.

Vi föreslår att sådana anläggningar ska omfattas av en återvinningsförsäkring för att säkerställa att sådana verksamheter inte blir kvar om ägaren går i konkurs. Det är sällan som ägaren av marken även äger anläggningen. Det är oftast skilda ägare. Ansvaret kan komma att falla tillbaka på markägaren. Det tycker vi inte är lyckligt.

Det finns naturligtvis, som man säger från utskottsmajoriteten, möjlighet att ställa villkor även i dag. Vi tycker att man ska ha ett enhetligt säkert system för att säkra detta.

Herr talman! Folkpartiet står också bakom det tillkännagivande som det finns förslag om i betänkandet, att utreda förutsättningen att ändra regelverket så att regleringsföretag kan åläggas att anlägga laxtrappor och andra fiskvandringvägar i de reglerade vattendragen. Det har ju tagits upp med stor tydlighet här.

Från Folkpartiets sida har vi drivit detta i våra motioner. I just det här sammanhanget saknar vi ett eget yrkande. Det gjorde ju inte så mycket när vi kunde stödja Vänsterpartiets yrkande. Vi tycker att det är ett bra motionsyrkande som ju även föregående talare har ställt sig bakom.

Herr talman! Jag ska också säga något om nationalstadsparker. Entydig forskning visar att grönområden i tätorter är viktiga för hälsan – inte bara för att bibehålla hälsan utan för att bli frisk. Det visar sig att om man har tillgång till grönområden gynnas hälsan.

Nationalstadsparker kan då vara en väg att gå. Det viktiga är att det finns en lokal förankring och att man från början utreder alla konflikter i sammanhanget så att det inte blir sådana processer som vi har haft bland annat här i Stockholm. Det finns en enskild folkpartimotion i ämnet om att man vill att Slottsskogen i Göteborg med omgivande områden ska bli en nationalstadspark. Man ska inte utesluta att det kan bli så i framtiden. Det är ingenting som vi kan ta ställning till i dag, och det är framför allt inte någon riksdagsfråga. Det är ett lokalt beslut som ska tas i den frågan.

Jag yrkar med det bifall till reservation nr 3, men står naturligtvis bakom samtliga andra reservationer som vi har i betänkandet.

Anf. 48 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Det är inte varje dag som riksdagen ger ett tillkännagivande av en motion skriven under den allmänna motionstiden. I detta betänkande är det så. Min motion som flera vänsterpartister undertecknat får här i ett avseende stöd av alla partier utom Socialdemokraterna.

Den handlar om behovet av laxtrappor eller vandringsvägar i reglerade vattendrag. Den frågan har stötts och blötts i årtal i utskottet. Nu får regeringen i uppdrag att ta itu med problemet.

Förslaget till lösning är att utreda möjligheten att ålägga vattenkraftföretagen skyldighet att bygga laxtrappor eller andra fiskvandningsvägar. Lösningen att försöka ändra på gamla vattendomar är svår och kostsam eftersom det är staten som till största delen ska ersätta vattenkraftföretagens förluster när de på grund av en laxtrappa eller annan fiskvandningsväg missar möjligheten att utnyttja vattenkraften fullt ut. Lösningen blir då utsättning av smolt eller avgifter för andra kompensatoriska åtgärder.

Regeringen verkar inte heller särskilt intresserad av frågan då utskottsmajoriteten i flera år hänvisat till miljöbalksutredningen och att den så småningom skulle få tilläggsdirektiv när det gäller omprövningen av gamla vattendomar. Nu konstateras i betänkandet att det inte blev något tilläggsdirektiv och frågan förhalas ytterligare. Beredning pågår, heter det, men det har vi ju hört förr.

Vattenkraftföretagens vinster är stora och man har naturligtvis råd att åtgärda problemen till gagn för den fortsatta reproduktionen av den inhemska laxen vilket ger ökade möjligheter för sportfiske i reglerade vattendrag och även gynnar turismen.

Den socialdemokratiska reservationen hänvisar till ytterligare utredning och fortsätter att prata sig varm för kompensatoriska åtgärder i form av utsättning av smolt eller att kraftföretagen ska kunna köpa sig fria genom fiskeavgifter. Det är lösningar som vi ju har hållit på med i årtal utan att komma åt de verkliga problemen så att en naturlig reproduktion av lax kan komma till stånd.

Det finns också byråkratiska argument för att inte gå med på vårt förslag. Det sägs att principen för prövningen av vattendomar kan åsidosättas.

Herr talman! Det är ett något krystat argument då omprövningen av gamla vattendomar går trögt samtidigt som regeringen inte ens orkar ge Miljöbalkskommittén i uppdrag att försöka lösa det problemet.

Miljöbalken är tydlig. I 11 kap. 8 § står det att den som bedriver vattenverksamhet är skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskens bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iaktta de villkor och förelägganden i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i de vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområden. Det kan väl knappast skrivas tydligare än så.

Men Socialdemokraterna tycker tydligen i det här fallet att det är bättre att staten via ändrade vattendomar ska betala kalaset än att vattenkraftföretagen gör det via sina vinster.

Tyvärre fick jag inte gehör för mitt andra yrkande om att gamla vattendomar bör omprövas om de strider mot dagens kunskaper och tydliga miljö- och naturvårdsintressen. Det finns otaliga exempel på hur en alltför kraftig reglering skadar naturen och gör det svårare för människor

som bor i områden runt reglerade vattendrag. Visst går det att göra förändringar, men även här är det staten som får stå för det stora kalaset. Länsstyrelserna och Kammarkollegiet, som har rätt att ompröva vattendomarna, har alldeles för lite pengar till sitt förfogande för att kunna göra det här på ett bra sätt och för att kunna ändra gamla beslut och ta den fortsatta kostnaden för det kraftbortfall som en omprövning innebär.

Länsstyrelserna, som ska stå för tillsynen och förbereda omprövningen, har alldeles för lite resurser och personal som jobbar med det här. Det borde naturligtvis vara så att den som åsamkar skadan, i det här fallet vattenkraftföretagen, borde stå för kostnader för de åtgärder som behöver vidtas liksom de minskade intäkterna för förlorat energiuttag. Ingen skulle i dag ens komma på tanken att ge ett nytt tillstånd för vattenverksamhet under de förutsättningar som de gamla tillstånden gavs under.

Här intar Moderaterna en egen inställning. De vill göra precis tvärtom: ändra miljöbalken och ändra bestämmelserna så att produktionsförmågan bevaras fullt ut. Det var tydligen bättre förr.

Centerpartiet delar Vänsterpartiets kritiska inställning, och Kristdemokraterna har en liknande uppfattning i frågan.

När det gäller övriga partiets motioner och reservationer tycker jag att Moderaternas och Folkpartiets negativa inställning till vindkraften är anmärkningsvärd. Den ska leva på sina egna meriter, säger de. Jag tycker att man ska uppmuntra och stödja utvecklingen av en energiproduktion som är ekologiskt hållbar. Den kan lätt byggas upp och rivas ned, och den skapar inga bestående miljöproblem. För mig är det också självklart att staten pekar ut särskilda områden för vindkraftens utbyggnad där de bästa vindförhållandena bör nyttjas.

Till sist, herr talman, bör fåbodbruket enligt en utredning bevaras och förstärkas. Jag håller med. Då måste betesrätten på fria skogsskiften lagfästas. Den ifrågasätts på EU-nivå, och den bygger på hävd och gamla traditioner mer än säkerställd laglig rätt. Regeringen utreder frågan och ska återkomma med lagförslag så snart som möjligt. Ja, vi har hört det förut, men får hoppas att utskottsmajoriteten i sin betänkandetext får rätt denna gång.

Herr talman! Jag står bakom våra v-reservationer, men för tids vinande yrkar jag endast bifall till reservation 9.

Anf. 49 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag begärde replik när Owe Hellberg tog upp att Folkpartiet skulle vara negativt mot vindkraft. Jag trodde att jag var ganska klar på den punkten. Vi är inte negativa mot vare sig vindkraft, kärnkraft eller något annat om man håller sig inom de miljö- och säkerhetskrav som vi vill ställa upp. Det jag dessutom sade var att vi inte tycker att man ska särbehandla vindkraften i sammanhanget. Men att dra slutsatsen att vi skulle vara negativa mot vindkraften är en helt felaktig slutsats i sammanhanget.

Är det så att vindkraften kan byggas ut inom de ramar som finns så kan det naturligtvis bli ett bra tillskott till energiproduktionen i Sverige. Det är helt uppenbart att det är så.

Anf. 50 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Vi har nog lite olika utgångspunkt i frågorna om energipolitiken. Vi säger ju klart och tydligt att vi ska satsa, stödja och uppmuntra vindkraftsutbyggnaden. Vi vill definitivt inte bygga någon ny kärnkraft. Vi vill helst så fort som möjligt avveckla den kärnkraft som finns.

Jag tycker ändå att ni lägger ned stor energi här. Visst: Det ska finnas säkerheter för att de här anläggningarna ska kunna monteras bort om någon går i konkurs och om det händer andra saker. Men hur är det med kärnkraften? Vi har ju inte ens fixat så att vi har lagringsmetoder och säkra metoder för att se till att det avfallet kan bevaras under trygga omständigheter. För mig handlar det faktiskt om en energipolitik där man uppmuntrar det som är ekologiskt hållbart och verkar säkert, något vi kan leva vidare med, och där man tar mindre hänsyn till och naturligtvis gör det svårare för andra energiformer.

Anf. 51 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det är alldeles uppenbart att vi har olika utgångspunkter i sammanhanget när det gäller vad som ska beslutas politiskt och vad som inte ska beslutas politiskt.

Det kan bli en väldigt lång debatt kring frågorna om kärnkraften. Anledningen till att vi i det här sammanhanget vill säkra nedmonteringen av vindkraftverk är att det oftast gäller ganska små verksamheter som är känsliga. Ett sådant kan bli lämnat av någon enstaka ägare, och då vill vi inte att markägaren ska vara den som blir ansvarig för att ta hand om detta sedan.

Inte heller här särbehandlar vi vindkraften på något negativt sätt. I förslaget finns även andra typer av anläggningar med. Det är väl egentligen telekommunikationsmaster som är det mest liknande som man kan framhålla.

Anf. 52 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Ja, visst delar jag uppfattningen att den som sätter i gång en verksamhet också ska ta rätt på det avfall som uppstår. Man har ju pekat på olika lösningar i betänkandet, och jag tror inte att det är en stor fråga. Där vindkraftverket står skapar det ju så att säga inte miljöproblem av den art som många andra energikällor gör. Jag tror att det här är ett ganska enkelt problem att åtgärda. Så det ordnar sig nog, Lars!

Jag tycker ni skulle ha samma diskussionssätt när det gäller mobilmaster och andra anläggningar. Där ser vi att attityden är helt annorlunda. De ska tydligen få stå var som helst. Jag hör inte alls samma diskussion i de frågorna.

Det finns andra företeelser också som man skulle kunna nämna i det här sammanhanget. Jag tycker inte att ni är riktigt så kongruenta som du påstår här.

Anf. 53 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! I det här betänkandet om naturresurser och vattenrätt har Miljöpartiet tre reservationer: en om vindkraft, en om omprövning av vattendomar och en om nationalstadsparken. Jag står självklart bakom

alla tre men nöjer mig med att yrka bifall till reservation 15 under punkt 10. Jag återkommer till det.

När det gäller vindkraften ser vi verkligen fram emot vad som komma skall utifrån propositionen *Miljövänlig el med vindkraft – åtgärder för ett livskraftigt vindbruk*. I vår partimotion vill vi dock lyfta blicken utanför Sveriges gränser och undersöka hur Danmark, Tyskland och Spanien hanterar bland annat planfrågorna för att underlätta för utbyggnaden och få en snabbare, enklare och mer förutsägbar prövning – utan, märk väl, att detta går ut över natur- och kulturvårdsintressen eller de närboendes rättigheter.

Den andra reservationen handlar om omprövning av vattendomar. Jag gratulerar Owe Hellberg till att ha fått igenom ett motionsyrkande. Det är väl en fin avslutning på ett intensivt arbete i den här frågan. Vi har ju pratat om vattendomar under många år tidigare. Det här är väldigt roligt. Alla utom Socialdemokraterna står bakom det här, och jag är jätteförvånad. Jag förstår inte vad Socialdemokraterna har emot laxar, men vi får väl höra det så småningom. Jag tycker det var lite onödigt.

Vi säger inte att laxarnas fria vandring precis måste ske i trappor, utan vi ser att det går att hitta andra sätt. Det finns flera exempel på hur det går att åtgärda det. Men mina utskottskamrater har redan engagerat talat om att släppa fiskarna fria, så jag går direkt in på frågan om bevarande av en hotad klenod, nämligen Stockholms ekopark – nationalstadsparken. Det är världens första nationalstadspark.

Trots att lagen ska skydda mot ny bebyggelse om denna hotar att göra intrång i parklandskap eller naturmiljö görs intrång gång på gång. Detta råkar nationalstadsparken ut för.

Lagen verkar lite för lätt att kringgå. Det finns självklart ett stort exploateringsstryck när det gäller marken. I motionen från Mikaela Valtersson beskrivs väldigt detaljrikt om äldreboende, polishögskolan och studentbostäder. Allt det här är jätteviktiga saker som naturligtvis måste byggas. Men måste det byggas naggande nära nationalstadsparken?

Tydligen kan lagen tolkas på olika sätt. Kommunerna tolkar den ofta, dessvärre, till ekoparkens nackdel. Det har visat sig svårt att hävda och få gehör för natur- och kulturintressen.

Det är viktigt att nationalstadsparkens skyddande lagstiftning stärks, följs upp och efterlevs. Vi behöver analysera och utreda ytterligare, och regeringen bör lägga fram förslag om stärkt skydd. Det här skulle ha varit klart nu, för regeringen har gett länsstyrelsen i uppdrag att göra en översyn och föreslå åtgärder som kan utveckla parken och höja ambitionsnivån.

Under tiden som det utreds och funderas fortsätter exploateringen och planerna på ny bebyggelse i parken. Vi föreslår ett moratorium för alla nya planer tills översynen och aktuella utredningar är klara. Det skulle, som sagt, ha varit klart redan vid årsskiftet. Men länsstyrelsen fick förlängt till den 30 juni.

Trots att det finns samverkansorgan mellan kommuner och länsstyrelse har man ännu inte, elva år efter instiftandet, fått klart med nationalstadsparkens exakta gränser. Det behövs en definition av de exakta gränserna och en plan för buffertzoner runt parken för att bryta dagens utveckling, som innebär att bebyggelse kryper alldeles intill parkens gränser och menligt påverkar naturlivet i parken. Det behövs en oberoende

översyn av hur den offentliga natur- och kulturmiljövårdens organisation har förändrats sedan år 1987 och av hur graden av måluppfyllelse på de viktiga områdena inom natur- och kulturmiljövården har utvecklats samt att ideella organisationer bereds tillfälle att delta i det här arbetet.

Med detta yrkar jag avslutningsvis bifall till reservation 15.

Anf. 54 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s):

Herr talman! I det betänkande som vi nu debatterar behandlas i huvudsak motioner om vindkraft och vissa vattenrättsliga frågor. I mitt anförande kommer jag att koncentrera mig på frågorna om vindkraft.

Vindkraften har en mycket stor potential i Sverige, inte minst med tanke på de geografiska förutsättningar som råder i vårt land. Den tekniska utvecklingen har också gått framåt mycket fort under senare år. Sammantaget innebär detta att vindkraften är ett konkurrenskraftigt alternativ till annan förnybar elproduktion.

I arbetet med att ställa om Sverige till att bli oberoende av olja och att skaffa oss en energiförsörjning som håller för kommande generationer har vindkraften alla möjligheter att bli en viktig del av Sveriges framtida elförsörjning. Det här sker inte av sig självt. Från politiskt håll behövs det olika typer av stöd till uppbyggnad av en ny infrastruktur och till utbyggnad av vindkraften.

Därför är det glädjande att kunna konstatera att det blåser medvind i vindkraftsfrågan – om jag får uttrycka mig så. Regeringens proposition om vindbruk, som senare i vår ska behandlas i näringsutskottet, innehåller flera konkreta förslag om att underlätta utbyggnaden av vindkraften. Bland annat handlar det om en sänkning av fastighetskatten för vindkraftverk från 0,5 % till 0,2 %. Ett nationellt center för vindkraft ska inrättas. Vidare gäller det pilotprojektstöd på 350 miljoner kronor till landområden med goda vindförutsättningar, en översyn av riksintresse för vindkraft och ett nytt planeringsmål. En utredning tillsätts som ska föreslå ytterligare åtgärder som ska underlätta för elproduktion från vindkraft.

Som jag tidigare nämnt anser vi socialdemokrater att vindkraften har en mycket viktig roll att spela när det gäller att uppnå de mål som sätts upp inom energi- och klimatpolitiken.

Herr talman! Det är glädjande att kunna läsa i reservationerna att både Folkpartiet och Moderaterna inser att vindkraften har uppenbara fördelar som energikälla. I viss mån kan jag också förstå ert intresse för att värna om den enskilda äganderätten och när det gäller den negativa inverkan som vindkraft kan ha på människor, till exempel i form av buller och svischande ljud som ni så målande beskriver i er reservation. Men som socialdemokrat drar jag helt andra slutsatser.

Sverige är ett glesbefolkat och vidsträckt land, idealiskt för vindkraft. Vi måste minska användningen av fossila bränslen. För att vi någonsin ska kunna uppnå ett hållbart samhälle för våra barns och barnbarns skull måste vi värna bland annat om vindkraften. Och för att utvecklingen av vindkraften, som vi alla tycker är så positivt, ska ha en chans krävs det politiska insatser. Det är vad vi nu gör.

De riksintressanta områden för vindkraft som Energimyndigheten arbetat fram är ett sätt att planera långsiktigt för var vindkraftsanläggningar ska byggas eller inte.

Självfallet kommer detta arbete att ske i samverkan med berörda markägare och inom ramen för det kommunala självstyret. Det är planerarnas uppgift att se till att minimera störningarna från vindkraften på djur, natur och friluftsliv.

Det är också intressant att konstatera att Moderaterna å ena sidan inte tycker att det behövs några särskilt markerade riksintressen för vindkraften och å andra sidan anser att det är riksdagens uppgift att ge detaljerade anvisningar till kommunerna om hur vindkraftsparker får anläggas.

Avstånd mellan bebyggelse och vindkraftverk, krav på miljö- och detaljplanprövning och krav på kommunerna att de måste samarbeta, är det inte sådant som våra myndigheter ska sköta? Jag anser att Moderaternas förslag är statlig detaljreglering så det svिसchar om det.

Herr talman! Vad gäller reservationen om regelverket för omprövning av gamla vattendomar är det ju, som framgår av betänkandet, så att staten redan i dag har möjlighet att ompröva vattendomar. Kammarkollegiet, Naturvårdsverket och länsstyrelserna har rätt att göra omprövningar. Svårigheterna uppkommer när det gäller tolkningarna av regelverket som man tycker är otydligt. Detta har regeringen lyft fram i en skrivelse som ska behandlas av miljö- och jordbruksutskottet. Det framgår att det till exempel är oklart hur många omprövningar av vattendomar som verkligen görs i dag och om mängden omprövningar motsvarar behoven. Fiskeriverket, Kammarkollegiet och länsstyrelsen ska enligt förslaget få i uppdrag att reda ut dels hur vattendomar omprövas, dels hur vattenföretag bedriver sin verksamhet i dag och sedan föreslå hur det kan utökas och effektiviseras.

När det sedan gäller åtgärder till förmån för fisket vid reglerade vattendrag har vi en reservation i betänkandet. Vi är överens i utskottet om att den som bedriver en vattenverksamhet som skadar fisklivet ska kompensera dessa skador på lämpligt sätt. Nya tekniker och metoder kommer hela tiden. Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att inte låsa sig vid en speciell metod för att bevara fiskarter som lever i strömmande vatten. Vi vill främja lösningar som säkrar fisket. Om det sedan handlar om laxtrappor, omlöp eller någon annan lösning ska vi inte stå här i riksdagens kammare och slå fast. Vi anser att de alternativ som i dag är reglerade i lagen bör användas för att skapa förutsättningar för fisket.

Den aviserade utredningen som Fiskeriverket ska göra, som innebär att analysera samhällsekonomiska, genetiska och ekologiska effekter av utsättning av småfisk och ål, kommer att ge oss bättre beslutsunderlag än det vi har i dag. Låt oss vänta på det!

Länsstyrelsen i Stockholms län har i veckan presenterat ett program för nationalstadsparken och dess förvaltning och utveckling. Regeringen ska ta ställning till programmet och med all sannolikhet kan utskottet besvara motionerna i frågan om nationalstadsparken nästa gång vi hantlar dessa frågor.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet utom i den del som handlar om åtgärder till förmån för fisket. Där yrkar jag bifall till reservation 12.

Anf. 55 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Mariam Osman Sherifay lite grann om detta att Sverige är väldigt glest befolkat och att det därför inte finns

några problem med lokalisering av vindkraftverken. Jag har sett en utredning som Länsstyrelsen i Skåne har gjort där man tittar på placering av vindkraftverk. Om man placerar vindkraftverken 300 meter från bebyggelse kan man sätta upp ca 700 vindkraftverk. Om man i stället placerar dem 700 meter från bebyggelse sjunker siffran ganska drastiskt ned till ungefär 100, om jag minns rätt. Om man sedan placerar dem 1 000 meter från bebyggelse kan man bygga 40 vindkraftverk i Skåne. Det är många gånger uttalat att vindförhållandena i Skåne är mycket goda, och därför är det väldigt viktigt att man har många vindkraftverk där. Men Skåne är inte glesbebyggt. Det bor många människor i Skåne. Det är utifrån detta som vi tycker att det är oerhört väsentligt att man gör en översyn av regelverken. Vi saknar en vilja. En reflexion jag gör är att det behövs statliga regelverk just för rättstryggheten för människor så att bedömningarna påminner om varandra varhelst man bor. Min fråga är: Kan ni över huvud taget inte ha respekt för att man behöver se över de här regelverken?

Den andra frågan gäller en liten reflexion jag gjorde över påståendet att vindkraften är oerhört väsentlig för utfasningen av de fossila bränslena. Min fråga är: Hur stor del av den totala energiproduktionen står vindkraften för i dag? Hur stor del står de fossila bränslen som ska fasas ut för?

Anf. 56 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Jag kan berätta för dig, Ewa, att i fredags besökte jag Centrum för vindkraftsinformation vid högskolan på Gotland. De bedriver utbildning och forskning om vindkraft. Vi pratade väldigt mycket om olika saker. Det var mycket intressant att lyssna på dem. De pratade bland annat om de frågor som du tar upp här, nämligen planering och lokalisering. Vi tar självfallet de här frågorna på allvar. På Gotland finns det över 150 vindkraftverk i drift. De är lokaliserade såväl i inlandet som vid kuster och till havs. När det gäller planering tycker jag att Gotlands kommun ligger i täten. Det är en av de kommuner i Sverige som har gjort en fördjupad översiktsplan för vindkraft som jag tycker att fler kommuner borde ta efter.

Utöver lokalisering och planering diskuterade vi bland annat vindkraftens påverkan på fisket, landskapsbilden, skuggorna och det här svischandet. Det var tråkigt att det inte blåste i fredags. Allt stod stilla. Det är klart att jag måste lyssna på allt som sägs. Jag tar det till mig. Jag tror att det svischar ordentligt.

Jag tycker att det är viktigt att det finns regler, precis som du, Ewa, för hur allt detta ska bedömas vid planering och lokalisering som jag sade tidigare. Det välkomnas i regeringens proposition om vindbruk som kommer att presenteras senare i vår. Jag hoppas att jag har svarat på den frågan.

Låt mig sedan gå över till den andra frågan. Jag kan bara prata om Gotland, och den information jag fick var att utöver Cementa skulle vindkraft som produceras på Gotland räcka till 50 % av småhusen på Gotland, och jag hoppas Lilian rättar mig om jag har fel.

Anf. 57 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Gotland har haft vindkraft under en lång period. Det som jag tycker har varit väldigt intressant, när jag tidigare har gjort besök på Gotland, är att man de facto har tittat väldigt noga på riktvärden. Man pratar om 1 000 meter och om vindkraftverk ligger sydsydväst om bebyggelse och så vidare. Det har man kommit fram till där, och utifrån den lärdom man har dragit på Gotland tycker jag att det vore på sin plats att man tar upp de här riktlinjerna på allvar.

Det kan hända att det täcker ungefär 50 % av energiförbrukningen när det blåser på Gotland om man tar bort Cementa och hyreshusen.

Men om man tittar på Sveriges elproduktion under första kvartalet 2006 kan man konstatera att över 90 % är vattenkraft och kärnkraft. Sedan har vi lite övrig värmekraftproduktion på några procent. Och vindkraftproduktionen uppgår till någon promille.

Det som är väsentligt för att vi ska ha vår miljövänliga energiproduktion är vattenkraften, som jag var inne på lite grann i mitt anförande, och naturligtvis också kärnkraften.

Jag försökte ändå tydliggöra att vi inte har någonting emot vindkraftsetableringar. Men det som vi har svårt för är att man inte på allvar tar upp frågan om lokaliseringen. Den skapar många stora konflikter, och det är väldigt tydligt i Skåne.

Anf. 58 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Jag trodde att jag hade svarat just på din fråga, Ewa. Men låt oss vänta på propositionen som kommer senare i vår. Då får vi se om du får svar på alla dina frågor.

Anf. 59 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! I början av anförandet sades det att vindkraften hade blivit konkurrenskraftig. Då är det egentligen inget problem, därför att om den är konkurrenskraftig och kan planeras och byggas ut under ordnade former har naturligtvis varken Folkpartiet eller något annat parti i Sveriges riksdag något emot att vindkraften blir ett komplement till den svenska energiförsörjningen.

Men sedan sade du lite senare att det ändå krävs politiskt stöd för att den ska utvecklas. Det stöd som vindkraften liksom alla andra energislag ska ha är att man forskar om den och skaffar kunskap om den. Men det är ingenting som är speciellt för just vindkraften.

Vi fick för någon månad sedan propositionen om vindbruk. Och jag är förvånad över att regeringen har svängt så mycket i den frågan. Jag vet inte om du lyssnade på interpellationsdebatterna i april förra året. Då var nämligen samhällsbyggnadsministern väldigt tydlig i fråga om att avsikten från regeringens sida inte alls var att särbehandla vindkraften utan att den skulle behandlas som vanliga industrietableringar. Då löser man på något vis problemet. Har man samma krav på vindkraften som på industrietableringar så finns det ju ett provningssystem. Man måste ju så att säga väga nyttan mot störningen. Då tycker ändå vi att det är rimligt.

Det skulle vara intressant om du kunde utveckla detta lite grann och om du anser att det är rimligt att man jämför detta med industrietableringar. Ewa Thalén Finné utvecklade också detta. I områden som är tätt befolkade är det naturligtvis inte rimligt att sätta upp vindkraftsanlägg-

ningar eller andra störande anläggningar. På Gotland har detta inte heller varit konfliktfritt. Människor har med tiden känt av dess störningar betydligt mer.

Anf. 60 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Jag står inte här och säger att det är oproblematiskt med vindkraft. Men det händer saker hela tiden med hjälp av ny teknik. Och jag håller med om det som sägs om planering och lokalisering. Det är ett problem, och man måste se över frågan om avstånd och så vidare. Och jag har förstått att det hela tiden kommer nya maskiner som är bättre.

Men jag anser också att det är viktigt att vi satsar på flera alternativ. Det finns många andra länder som har gått om oss när det gäller vindkraft som är miljövänlig och ofarlig till skillnad från andra energikällor.

Vi måste blicka framåt. Även om det har gått 20 år sedan olyckan i Tjernobyl, och även om jag vet att säkerheten i Sverige är väldigt stor, så måste vi välkomna även andra satsningar, till exempel vindkraften. Det är vår skyldighet som politiker.

Jag måste kunna se mina barn i ögonen när jag säger att jag överlämnar en säker framtid till dem.

Jag är helt införstådd med problemen, men de är inte så svåra att man inte kan lösa dem. Jag säger därför ja till vindkraft. Jag hoppas att du har fått svar på dina frågor.

Ingen kan undgå de negativa klimatförändringarna som påverkas bland annat av växthuseffekten. Vi talar inte om det. Men när vi börjar titta på förnybar energi, så säger jag inte att det är problem som inte kan åtgärdas. Men jag tycker att det är värt det.

Anf. 61 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att det är väldigt centralt med en minskning av användningen av fossila bränslen. Och klimatförändringarna är ett av de största hoten som vi har och måste arbeta med. Det är just därför som vi från Folkpartiets sida har sagt att man i detta sammanhang inte kan tala om att avveckla kärnkraften. När man sätter dessa hot mot varandra så är klimatförändringarna ett så ofantligt mycket större hot med tanke på den säkerhet som vi har i de svenska kärnkraftverken.

Även om man utvecklar vindkraften mycket, så måste man ändå inse att den under överskådlig framtid bara kan bli ett komplement till energiproduktionen i Sverige. Naturligtvis ska man inte säga nej till det. Men man ska inte tro att man kan lösa energiproblemen med vindkraft. Därför är det viktigt att man inte bygger in problem i vindkraften. Det kommer bara att slå tillbaka på vindkraften själv senare om man inte behandlar den som en industrietablering med de störningar som den innebär och utgår från det. Om man ger vindkraften någon typ av gräddfil i detta prövningssystem så kommer det att slå tillbaka på vindkraften som sådan. I viss mån har det blivit så på vissa håll på Gotland. När det gäller energitillgången måste vi säkra den totala energitillgången. Du talade själv om att det inte blåste på Gotland häromdagen.

Klimatförändringarna är ett globalt problem. Och den dag som vi inte kan producera vår egen energi utan fossila bränslen så importerar vi faktiskt energi som produceras med fossila bränslen i Europa. Och det är egentligen det som är det stora problemet i sammanhanget.

Anf. 62 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Jag står som socialdemokrat på mig och tycker fortfarande att vindkraften är en miljövänlig och förnybar energikälla. Och problemen måste åtgärdas. Vindkraften har framtiden för sig. Jag menar inte heller att vindkraften är den enda lösningen. Men vindkraften är en förnybar energikälla bland andra.

Och fortfarande måste jag säga att vi politiker verkligen måste kunna lyfta blicken för att förstå detta. Och kärnkraften är en energikälla. Beträffande oljan har många krig startats på grund av den. Och det är inte heller någon säker energikälla att räkna med om inte fler länder ska invaderas.

Anf. 63 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det var synd att vi inte kunde bli överens om att vi i dag skulle befria laxen och se till att vi får en naturlig reproduktion av lax. Det finns många exempel på att de faktiskt står och slår sig blodiga mot dammluckor. Det finns en otrolig kraft i just fiskarnas årliga reproduktion. Den som har sett detta förstår det. Jag har själv stått i en bäck och tittat på hur de obändigt tar sig fram.

Jag skulle gärna vilja fråga Socialdemokraterna vad de vill i denna fråga. I en reservation pekar ni på en massa olika saker. Fiskeriverket ska titta på hur det går med utplaceringen av laxyngel. Och jag antar att man har gjort det förut. Och jag vet inte vad det är för nytt som ska komma fram då. Och inte påverkar det reproduktionen av naturlig lax.

Sedan skriver ni in någon liten synpunkt om att man kanske kan lägga en avgift på vattenkraftföretagen. Ja, det är väl något att hålla sig i – möjligtvis. Å andra sidan säger ni att vi inte ska hålla på och krångla med vattendomarna, att det är en bra princip.

Det visar sig dock att det inte fungerar riktigt bra eftersom länsstyrelserna inte har de resurser som de behöver för att titta på detta ordentligt, och när man äntligen kommer fram och ska försöka verkställa en vattendom visar det sig att vattenkraftföretaget tar ett väldigt litet ekonomiskt ansvar för det hela. Det stora ansvaret får det offentliga ta, alltså staten. Det är bland annat detta som vi vill ändra på. Företagen måste ta ett större ansvar. Frågan blir därför: Vad vill ni egentligen?

Anf. 64 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Jag vill först säga att vi socialdemokrater värnar om fisket antingen det gäller lax, ål, gädda eller vad det nu kan vara.

Sedan vill jag bara påpeka att redan i dag har staten möjlighet att ompröva vattendomar. Både Kammarkollegiet, Naturvårdsverket och länsstyrelserna har rätt att göra omprövningar. Det har regeringen också lyft fram i en skrivelse som senare i vår ska behandlas av miljö- och jordbruksutskottet.

Anf. 65 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Den rätten har vi känt till länge. Redan när jag kom in i utskottet 1994 fick jag lära mig att den rätten fanns. Problemet är att det är svårt att jobba med den och att den ekonomiska ersättningen ska komma från staten och inte, som jag tycker, från dem som utövar verksamheten. De borde få ta ett mycket större ekonomiskt ansvar för detta.

Därför måste den ingången finnas när det gäller den här frågan, annars kommer vi ingenstans.

Trots allt visar miljöbalken tydligt att om man tror på den lagstiftningen och tycker att den är bra så måste man också snabbt kunna komma fram till att vi kan ställa de kraven. Men när det gäller omprövningarna, vattendomarna, har man annat att ta hänsyn till, bland annat ersättningsregler. Något måste göras, och det måste göras nu. Vi kan skicka yrkandet, beskedet, till regeringen att låta snabbutreda frågan.

Anf. 66 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Den utredning som Fiskeriverket ska göra tar hänsyn till många olika saker, vilket jag också nämnde tidigare. Eftersom du redan väntat så här länge, Owe, så tror jag inte att du kommer att bli besviken. Låt oss alltså vänta på den.

Jag anser inte att vi i riksdagen ska avgöra om det ska finnas laxrapport eller omlöp eller vad det nu kan vara. Jag lämnar det avgörandet till dem som är experter på området.

Anf. 67 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna är för vindkraft, men det är inte utan att man ändå måste understryka att även lokaliseringen är mycket viktig. Det belyser vi tydligt i vårt särskilda yttrande.

Socialdemokraterna hävdar från talarstolen i dag att de värnar om alla fiskar. När man tittar på hur vindkraftsutbyggnaden sker, inte minst till havs, är det oerhört viktigt att just se till lokaliseringen. Det försöker vi belysa i vårt särskilda yttrande, som alltså handlar om att man placerar vindkraftverken på grundområden, det vill säga på platser utanför kusten som är lek- och uppväxtområden för fisk. Jag skulle därför gärna vilja höra vad Mariam anser om detta. Frågan är jätteviktig för att det inte ska uppstå en kris när det gäller västkustfiskarna.

Beträffande den reservation som ni har till detta betänkande blir jag lite fundersam när ni talar om de alternativ som ju redan finns. Vi har haft en mängd debatter i kammaren. Inte minst handlade den förra debatten för några veckor sedan om bostadsförsörjningsfrågor. Vi har också debatterat energieffektiviseringsfrågor, och ni säger alltid att det behövs ytterligare lagstiftning för att riktigt kunna reglera och se till att saker och ting händer.

Men i den här frågan, som behandlats i så många år, hänvisar ni till befintlig lagstiftning och säger att den räcker, att det inte är nödvändigt med regeländringar för att kunna ställa krav på laxrapport etcetera eftersom det redan finns alla möjligheter att vidta de åtgärderna.

Vad är det som gör att ni helt plötsligt har ett annat förhållningssätt till lagstiftningen? Du säger själv i ditt inlägg att det finns tolkningsproblem med den befintliga lagstiftningen. Varför kan Socialdemokraterna då inte ställa sig bakom majoritetens förslag så att vi får ett enigt utskott i denna fråga?

Anf. 68 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Jag har redan pekat på problemen med vindkraften, och jag har även pekat på fördelarna, som är mycket stora. Och visst, det finns problem när det gäller lokalisering och planering. Det har länssty-

relserna, som ju har ansvaret, tagit upp. När man planerar är det oerhört viktigt att ta hänsyn till de problem som finns, till var de ska placeras, hur det påverkar fisket och människorna och allt sådant. Det är mycket viktigt, inte minst för att vi inte vill få en folklig opinion mot vindkraften, som vi tycker är en väldigt bra förnybar energikälla. Där är vi överens.

Om det ska finnas laxtrappor, omlöp eller något annat kan jag, som jag redan sagt till Owe och Ewa, inte avgöra. Jag vet inte vad som finns. Jag är inte alls kunnig på det området. Det är heller ingenting som vi i riksdagen ska ta ställning till. I stället ska de som kan detta komma med förslagen. Jag låter det alltså vara.

Anf. 69 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Det här är lite märkligt. Beslutet handlar nämligen inte främst om att ensidigt besluta om laxtrappor eller vad det nu kan vara, utan om en utredning. Ni vågar inte ens ställa er bakom det som ni annars alltid hänvisar till i alla andra sammanhang. Det gör mig lite fundersam, och jag återkommer därför till frågan vad det egentligen är som ligger bakom att ni i det här sammanhanget inte kan säga okej, det är en bra lösning, så att vi i dag före sommaruppehållet i denna mandatperiod kan komma till rätta med problematiken. Det har, enligt de handlingar jag läst, tjafsats om detta åtminstone sedan början av 2000-talet, och Owe kanske kan verifiera att det pågått ännu längre.

Mariam säger att fördelarna med vindkraftverk är stora. Jag tycker att det är jättebra om man nu ensidigt kan storsatsa på vindkraftverk, för det finns stora fördelar. Jag skulle emellertid vilja fråga vilken bedömning Mariam gör beträffande hur stor del av energikraften vindkraften kommer att utgöra. Det vore intressant att höra, för det måste väl finnas någon slags vision om hur mycket den kan ta över i samhället eftersom ni föreslår en så tydlig satsning.

Som jag sade tidigare, och jag repeterar: Vi är inte emot vindkraftverk. Själv åker jag nästa varje sommar genom Europa, och när vi kör genom Tyskland och ser bergsmassiven med tusentals vindkraftverk kan jag till och med tycka att det är vackert att se på. Vi har dock inte riktigt sådana områden i Sverige. I mitt hemlän har vi under flera år försökt satsa på vindkraft, men det har inte varit tillräckligt med vind. Nu säger man att den gångna vintern visat att det kanske varit så mycket vind att man skulle kunna bygga upp vindkraftverken. Men satsningarna måste stå i relation till den faktiska möjligheten att kunna få energi från vindkraftverken, och det tycker jag inte att jag riktigt får svar på. Argumentationen från Socialdemokraterna är väldigt lös i dag vad gäller den frågan.

Jag är ledsen över att vi inte kunde få ett enigt utskott i denna fråga där Socialdemokraterna dessutom har en mycket dålig reservation.

Anf. 70 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik:

Herr talman! Jag vill inte föregripa en utredning som arbetar. Som jag sagt tidigare väntar vi på den utredningen.

Låt mig bara säga till Ragnwi Marcelind att vår energipolitik är ansvarsfull. Den är bra för konkurrensen och sysselsättningen, och den skapar faktiskt nya jobb. När jag står här och är salig över en av våra förnybara energikällor är det av den enkla anledningen att den är miljö-

vänlig. Det tycker jag absolut att vi alla borde tycka. Vindkraften är en av dem.

Jag sade inte att vi ska leva på vindkraft. Tänk om vi kunde göra det! Då hade vi sluppit många problem. Men vindkraft skapar faktiskt också arbete, många jobb. Det är mycket man lär sig. Nu lärde jag mig att det även finns en stark industri. Tänk om vi kunde satsa på vindkraft och få den som exportvara! Det skulle gynna vår exportindustri. Dessutom är den miljövänlig.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.40 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

16 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 27 april

BoU12 Bostadsförsörjningsfrågor

Punkt 1 (Upphävande av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, m, fp, c)

Votering:

149 för utskottet

120 för res. 1

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 23 v, 13 mp, 2 -

För res. 1: 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c

Frånvarande: 33 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 2 (Kommunal bostadsförmedling)

1. utskottet
2. res. 4 (mp)

Votering:

137 för utskottet

25 för res. 4

109 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 108 s, 28 fp, 1 c
För res. 4: 11 v, 13 mp, 1 -
Avstod: 6 s, 48 m, 7 fp, 21 kd, 12 v, 14 c, 1 -
Frånvarande: 30 s, 7 m, 13 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 5 (Kommunal bostadsanvisningsrätt)

1. utskottet
2. res. 8 (v)
Votering:
152 för utskottet
25 för res. 8
95 avstod
77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 113 s, 2 m, 35 fp, 2 c
För res. 8: 1 s, 23 v, 1 -
Avstod: 46 m, 1 fp, 21 kd, 13 c, 13 mp, 1 -
Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 9 (Översyn av vissa villkor för allmännyttiga bostadsföretag)

1. utskottet
2. res. 15 (v)
Votering:
161 för utskottet
25 för res. 15
85 avstod
78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 114 s, 33 fp, 2 c, 11 mp, 1 -
För res. 15: 1 fp, 23 v, 1 -
Avstod: 48 m, 1 fp, 21 kd, 13 c, 2 mp
Frånvarande: 30 s, 7 m, 13 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 10 (Ägarlägenheter)

1. utskottet
2. res. 16 (kd, m, fp, c)
Votering:
150 för utskottet
120 för res. 16
2 avstod
77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 114 s, 23 v, 12 mp, 1 -
För res. 16: 48 m, 36 fp, 20 kd, 15 c, 1 mp
Avstod: 1 kd, 1 -
Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2005/06:115
3 maj

JuU24 Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU29 Ökad kontroll av vapen

Punkt 11 (Vapenbrott på allmän plats m.m.)

1. utskottet
2. res. 6 (fp, m, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

120 för res. 6

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 23 v, 13 mp, 2 -

För res. 6: 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 13 (Tillfällig vapenamnesti)

1. utskottet
2. res. 8 (fp, m, kd, c, mp)

Votering:

129 för utskottet

134 för res. 8

86 frånvarande

Kammaren biföll res. 8.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 23 v, 1 -

För res. 8: 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 39 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Inger Jarl Beck (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 15 (Åtgärder mot illegala vapen)

1. utskottet
2. res. 11 (v)

Votering:

116 för utskottet

25 för res. 11

130 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 2 fp, 1 -

För res. 11: 1 fp, 23 v, 1 -

Avstod: 48 m, 33 fp, 21 kd, 15 c, 13 mp

Frånvarande: 31 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Anne-Marie Ekström och Gunnar Nordmark (båda fp) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

SoU17 Hälsa- och sjukvård

Punkt 1 (Hälsa- och sjukvårdens organisation och finansiering m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 3 (kd)
4. res. 5 (c)
5. res. 6 (mp)

Kammaren fastställde med acklamation res. 5 som kontraposition i en förberedande votering.

Förberedande votering 1:

20 för res. 3
16 för res. 5

235 avstod

78 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

48 för res. 1

21 för res. 3

202 avstod

78 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

113 för utskottet

48 för res. 1

111 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s

För res. 1: 48 m

Avstod: 1 s, 36 fp, 21 kd, 23 v, 15 c, 13 mp, 2 -

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 4 (Husläkarsystem)

1. utskottet
2. res. 9 (fp)

Votering:

236 för utskottet

36 för res. 9

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 21 kd, 23 v, 15 c, 13 mp, 2 -

För res. 9: 36 fp

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 17 (Utvärdering av konkurrensutsättningen m.m. inom hälso- och sjukvård)

1. utskottet

2. res. 30 (v)

Votering:

234 för utskottet

37 för res. 30

1 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c, 1 mp

För res. 30: 23 v, 12 mp, 2 -

Avstod: 1 s

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 23 (Könskonsekvensanalyser)

1. utskottet

2. res. 41 (v, mp)

Votering:

233 för utskottet

38 för res. 41

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 36 fp, 20 kd, 15 c

För res. 41: 23 v, 13 mp, 2 -

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 13 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU21 Teater, dans och musik i särskild ordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU27 Stärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Ny utredning om oberoende kommunal revision)

1. utskottet
2. res. (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

130 för utskottet

134 för res.

1 avstod

84 frånvarande

Kammaren biföll res.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 23 v, 1 -

För res.: 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c, 13 mp, 1 -

Avstod: 1 s

Frånvarande: 37 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

SfU11 Löneskatter för enmansföretag

Punkt 2 (Minskade socialavgifter)

1. utskottet
2. res. 2 (kd, m, fp, c)

Votering:

151 för utskottet

120 för res. 2

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 23 v, 13 mp, 2 -

För res. 2: 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c

Frånvarande: 31 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 3 (Arbetsgivaravgift för visstidsanställda)

1. utskottet
2. res. 3 (v)

Votering:

245 för utskottet

24 för res. 3

2 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c, 12 mp

För res. 3: 23 v, 1 -

Avstod: 1 mp, 1 -

Frånvarande: 31 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 9 (Avgiftsskyldighet för andra föreningar än idrottsföreningar)

1. utskottet
2. res. 7 (kd, c)

Votering:

172 för utskottet

37 för res. 7

63 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 35 fp, 22 v, 1 -

För res. 7: 1 fp, 21 kd, 15 c

Avstod: 48 m, 1 v, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU24 Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU25 Revisorers oberoende och vissa redovisningstjänster, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU12 Strategisk exportkontroll 2005 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden m.m.

Punkt 1 (Motiv för produktion och export av krigsmateriel)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

254 för utskottet

15 för res. 1

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 48 m, 36 fp, 21 kd, 23 v, 14 c

För res. 1: 13 mp, 2 -

Frånvarande: 32 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 8 c, 4 mp

Punkt 5 (Demokrati och de mänskliga rättigheterna)

1. utskottet

2. res. 4 (fp, v, mp)

Votering:

198 för utskottet

74 för res. 4

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 21 kd, 15 c

För res. 4: 36 fp, 23 v, 13 mp, 2 -

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 7 (Export till krigförande länder)

1. utskottet

2. res. 6 (v)

Votering:

231 för utskottet

37 för res. 6

2 avstod

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c

För res. 6: 23 v, 13 mp, 1 -

Avstod: 1 s, 1 -

Frånvarande: 32 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 8 (En ny krigsmaterielutredning)

1. utskottet

2. res. 7 (v)

Votering:

247 för utskottet

24 för res. 7

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 48 m, 36 fp, 21 kd, 15 c, 13 mp, 1 -

För res. 7: 23 v, 1 -

Frånvarande: 31 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 9 (Bedömningen av vissa enskilda länder)

1. utskottet

2. res. 8 (fp, mp)

Votering:

209 för utskottet

50 för res. 8

12 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 48 m, 1 fp, 21 kd, 11 v, 15 c

För res. 8: 35 fp, 13 mp, 2 -

Avstod: 12 v

Frånvarande: 31 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Carl B Hamilton (fp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Peter Pedersen och Tasso Stafilidis (båda v) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Israel)

1. utskottet
2. res. 9 (v, mp)

Votering:

229 för utskottet

40 för res. 9

3 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 48 m, 35 fp, 21 kd, 13 c

För res. 9: 2 s, 23 v, 13 mp, 2 -

Avstod: 1 fp, 2 c

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 11 (Kina)

1. utskottet
2. res. 10 (fp, kd, mp)

Votering:

176 för utskottet

90 för res. 10

4 avstod

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 47 m, 2 v, 13 c

För res. 10: 36 fp, 21 kd, 20 v, 12 mp, 1 -

Avstod: 1 v, 2 c, 1 -

Frånvarande: 30 s, 8 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU13 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2005

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU14 Europarådet

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU23 Fortsatt svenskt bidrag till den EU-ledda militära krishanteringsinsatsen Althea i Bosnien och Hercegovina

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU12 Teater, dans och musik

Kammaren biföll utskottets förslag.

BoU11 Naturresursfrågor och vattenrätt

Punkt 1 (Lokaliseringsfrågor avseende vindkraftsutbyggnad)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

217 för utskottet

49 för res. 1

5 avstod

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 30 fp, 21 kd, 22 v, 15 c, 13 mp, 2 -

För res. 1: 48 m, 1 fp

Avstod: 5 fp

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 6 v, 7 c, 4 mp

Gunnar Andrén (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 3 (Ansvaret för utjänta vindkraftverk)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp)

Votering:

184 för utskottet

84 för res. 3

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 20 kd, 22 v, 14 c, 13 mp, 2 -

För res. 3: 48 m, 36 fp

Frånvarande: 31 s, 7 m, 12 fp, 13 kd, 6 v, 8 c, 4 mp

Punkt 6 (Omprövning av vattendomar)

1. utskottet

2. res. 9 (v, c, mp)

3. res. 11 (kd)

Förberedande votering:

55 för res. 9

21 för res. 11

194 avstod

79 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:

152 för utskottet

51 för res. 9

67 avstod

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2005/06:115

3 maj

Prot. 2005/06:115
3 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 114 s, 2 m, 36 fp
För res. 9: 22 v, 14 c, 13 mp, 2 -
Avstod: 46 m, 21 kd
Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 6 v, 8 c, 4 mp
Anne Marie Brodén (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Åtgärder till förmån för fiske)

1. utskottet

2. res. 12 (s)

Votering:

158 för utskottet

114 för res. 12

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 48 m, 36 fp, 21 kd, 23 v, 15 c, 13 mp, 2 -

För res. 12: 114 s

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Punkt 10 (Nationalstadsparken)

1. utskottet

2. res. 15 (mp)

Votering:

243 för utskottet

14 för res. 15

15 avstod

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 48 m, 36 fp, 21 kd, 23 v, 1 -

För res. 15: 13 mp, 1 -

Avstod: 15 c

Frånvarande: 30 s, 7 m, 12 fp, 12 kd, 5 v, 7 c, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Meddelande om voteringar torsdagen den 4 maj

Talmannen meddelade att voteringarna torsdagen den 4 maj skulle utgå.

Anmälades och bordlades

Utbildningsutskottets betänkanden

2005/06:UbU11 Grundskolan: Arbetsmiljö och elevhälsa

2005/06:UbU13 Fristående skolor m.m.

2005/06:UbU14 Grundskolan

Justitieutskottets betänkanden

2005/06:JuU17 Stöd till polisen vid terrorismbekämpning

2005/06:JuU27 Ändringar i säkerhetsskyddslagen, m.m.

2005/06:JuU28 Vissa ändringar av Europolkonventionen och Schengenkonventionen

20 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 3 maj

2005/06:380 av *Karin Enström* (m) till försvarsminister Leni Björklund
Svenska anmälningar till militära styrkeregister

2005/06:381 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till utrikesminister Jan Eliasson

Dawit Isaak

2005/06:382 av *Staffan Danielsson* (c) till utrikesminister Jan Eliasson

Dawit Isaak

2005/06:383 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Ylva Johansson

Fortsatta utvecklingsinsatser för primärvården

2005/06:384 av *Ana Maria Narti* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan

Konfessionella friskolor

2005/06:385 av *Ana Maria Narti* (fp) till statsrådet Hans Karlsson

Utnyttjande av stöd från EU:s sociala fonder

2005/06:386 av *Ana Maria Narti* (fp) till utbildnings- och kulturminister

Leif Pagrotsky

Kompletterande utbildning för utländska akademiker

2005/06:387 av *Cecilia Wigström* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson

Frigivning av Dawit Isaak

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 maj.

21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 maj

2005/06:1517 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Berit Andnor
Pensionsutbetalningar vid storhelger

2005/06:1518 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Morgan Johansson
Vård av spelmissbrukare

2005/06:1519 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsminister Göran
Persson

Bortprioriterad arbetslöshet

2005/06:1520 av *Carl B Hamilton* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson
Natos Sofiamöte och avancerat partnerskap för Sverige

2005/06:1521 av *Cecilia Wikström* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson
Insatser för oberoende medier i Mellanöstern

2005/06:1522 av *Gunnar Andrén* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Informationsinsatser om trängselskatten

2005/06:1523 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan
Utbildningsnivån för unga med funktionshinder

2005/06:1524 av *Lena Adelson Liljeroth* (m) till justitieminister Tho-
mas Bodström

Antisemitismen i Sverige

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 9 maj.

22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 3 maj

2005/06:1442 av *Peter Danielsson* (m) till socialminister Berit Andnor
Säkerställandet av gränsöverskridande statistik

2005/06:1471 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Marknads- och konkurrensråd inom lantmäteriområdet

2005/06:1474 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Landstingen och vårdgarantin

2005/06:1479 av *Marie Engström* (v) till finansminister Pär Nuder
Dubbelbeskattningsavtal med Österrike

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 9 maj.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 10 §
anf. 31 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.40 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
4 § Hänvisning av ärende till utskott	2
5 § Förnyad bordläggning.....	2
6 § Stärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU27	2
Anf. 1 CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	2
Anf. 2 LISELOTT HAGBERG (fp).....	3
Anf. 3 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd).....	4
Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c)	5
Anf. 5 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	6
Anf. 6 HELENE PETERSSON (s).....	7
Anf. 7 MATS EINARSSON (v).....	9
(Beslut fattades under 18 §.)	10
7 § Löneskatter för enmansföretag	10
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU11	10
Anf. 8 ANNA LILLIEHÖÖK (m)	10
Anf. 9 LINNÉA DARELL (fp).....	12
Anf. 10 KENNETH LANTZ (kd).....	13
Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c).....	14
Anf. 12 MARIANN YTTERBERG (s).....	16
Anf. 13 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	17
Anf. 14 MARIANN YTTERBERG (s) replik.....	18
Anf. 15 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	18
Anf. 16 MARIANN YTTERBERG (s) replik.....	18
Anf. 17 BIRGITTA CARLSSON (c) replik.....	19
Anf. 18 MARIANN YTTERBERG (s) replik.....	19
Anf. 19 LINNÉA DARELL (fp) replik.....	19
Anf. 20 MARIANN YTTERBERG (s) replik.....	19
Anf. 21 LINNÉA DARELL (fp) replik.....	20
Anf. 22 MARIANN YTTERBERG (s) replik.....	20
Anf. 23 MARIE ENGSTRÖM (v)	20
Anf. 24 ANNA LILLIEHÖÖK (m) replik	21
Anf. 25 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	21
Anf. 26 ANNA LILLIEHÖÖK (m) replik	22
Anf. 27 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	22
Anf. 28 PETER RÅDBERG (mp).....	22
(Beslut fattades under 18 §.)	23
8 § Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar	23
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU24.....	23
(Beslut fattades under 18 §.)	23

9 § Revisorers oberoende och vissa redovisningstjänster, m.m.....	23
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU25	23
(Beslut fattades under 18 §.).....	23
10 § Strategisk exportkontroll 2005 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden m.m.	24
Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU12	24
Anf. 29 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	24
Anf. 30 ALICE ÅSTRÖM (v).....	26
Anf. 31 LOTTA HEDSTRÖM (mp)	28
Anf. 32 TUVE SKÅNBERG (kd).....	31
Anf. 33 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	31
Anf. 34 TUVE SKÅNBERG (kd) replik	32
Anf. 35 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	32
Anf. 36 VERONICA PALM (s).....	32
Anf. 37 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik.....	33
Anf. 38 VERONICA PALM (s) replik.....	34
Anf. 39 LOTTA HEDSTRÖM (mp) replik.....	35
Anf. 40 VERONICA PALM (s) replik.....	35
Anf. 41 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	35
Anf. 42 VERONICA PALM (s) replik.....	36
Anf. 43 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	36
Anf. 44 VERONICA PALM (s) replik.....	36
(Beslut fattades under 18 §.).....	37
11 § Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2005	37
Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU13	37
(Beslut fattades under 18 §.).....	37
12 § Europarådet	37
Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU14	37
(Beslut fattades under 18 §.).....	37
13 § Fortsatt svenskt bidrag till den EU-ledda militära krishanteringsinsatsen Althea i Bosnien och Hercegovina	37
Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU23	37
(Beslut fattades under 18 §.).....	37
14 § Teater, dans och musik.....	38
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU12	38
(Beslut fattades under 18 §.).....	38
15 § Naturresursfrågor och vattenrätt.....	38
Bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU11	38
Anf. 45 RAGNWI MARCELIND (kd)	38
Anf. 46 EWA THALÉN FINNÉ (m)	39
Anf. 47 LARS TYSKLIND (fp).....	41
Anf. 48 OWE HELLBERG (v)	42
Anf. 49 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	44
Anf. 50 OWE HELLBERG (v) replik	44
Anf. 51 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	45
Anf. 52 OWE HELLBERG (v) replik	45

Anf. 53 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	45
Anf. 54 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s).....	47
Anf. 55 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	48
Anf. 56 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	49
Anf. 57 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	49
Anf. 58 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	50
Anf. 59 LARS TYSKLIND (fp) replik	50
Anf. 60 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	50
Anf. 61 LARS TYSKLIND (fp) replik	51
Anf. 62 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	51
Anf. 63 OWE HELLBERG (v) replik.....	52
Anf. 64 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	52
Anf. 65 OWE HELLBERG (v) replik.....	52
Anf. 66 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	53
Anf. 67 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	53
Anf. 68 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	53
Anf. 69 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	54
Anf. 70 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) replik	54
(Beslut fattades under 18 §.)	55
Ajournering.....	55
Återupptagna förhandlingar	55
16 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 27 april.....	55
BoU12 Bostadsförsörjningsfrågor.....	55
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 april.....	57
JuU24 Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål.....	57
JuU29 Ökad kontroll av vapen.....	57
SoU17 Hälso- och sjukvård.....	58
KrU21 Teater, dans och musik i särskild ordning	59
18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	59
KU27 Stärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting	59
SfU11 Löneskatter för enmansföretag	60
LU24 Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar.....	61
LU25 Revisorers oberoende och vissa redovisningstjänster, m.m.	61
UU12 Strategisk exportkontroll 2005 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden m.m.	61
UU13 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2005	63
UU14 Europarådet	63
UU23 Fortsatt svenskt bidrag till den EU-ledda militära krishanteringsinsatsen Althea i Bosnien och Hercegovina.....	63
KrU12 Teater, dans och musik.....	63
BoU11 Naturresursfrågor och vattenrätt	64
Meddelande om voteringar torsdagen den 4 maj	65

19 § Bordläggning.....	66	Prot. 2005/06:115
20 § Anmälan om interpellationer.....	66	3 maj
21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	67	<hr/>
22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	67	
23 § Kammaren åtskildes kl. 16.34.....	68	

Prot. 2005/06:115
3 maj

Elanders Gotab, Stockholm 2006